

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

När väsentlighet är nyckelriktmärke

*– En studie om hur GRI:s G4-version påverkar
hållbarhetsredovisningar hos svenska finansföretag*

Företagsekonomiska Institutionen
Kandidatuppsats i externredovisning
Höstterminen 2014

Författare:
Yana Malkevich Ström

Handledare:
Kristina Jonäll

Förord

Otroligt... Det är otroligt att denna studie efter bara tio veckor nu är färdig. Det är otroligt att jag var så lyckligt lottad att få träffa så många experter och riktigt trevliga människor i finansbranschen som bidrog till denna studie. Det är otroligt att jag fick den handledare som för två år sedan gav mig inspiration till denna studie genom sin föreläsning om hållbarhetsredovisning. Det är otroligt att jag har en sådan fantastisk familj som har stött mig under dessa tio veckor. Det är otroligt att jag äntligen slipper skriva med akademiskt språk för att passa på att tacka alla som har bidragit till denna studie.

Jag skulle vilja börja med att tacka alla respondenter som hittade tid att ställa upp som intervjupersoner, dela med mig sin kunskap och idéer om ämnet samt ge ytterligare kommentarer till studiematerialet. Riktigt spännande diskussioner hade vi!

Jag vill tacka min handledare Kristina Jonäll för den vägledning, goda råd, nödvändig kritik och uppmuntran som jag fick under studiens genomförande. Men framförallt vill jag tacka henne för att sporra mitt intresse för hållbarhetsredovisning. Jag vill även tacka Svetlana Sabelfeld samt alla opponenter för de råd och den kritik jag fick under seminarierna. Vi hade ju våra stunder av goda skratt! Jag vill passa på att tacka Britt Klintenberg samt Birgitta Yakushev som varit mina språkväglare. Svenska får man lära sig livet ut.

Jag vill också tacka tre väldigt viktiga män i mitt liv. Jag vill tacka min man för hans tålmod och förståelse samt för att han var världens bästa bollplank trots att han hela tiden påstod att han inte kunde ämnet. Jag skulle vilja tacka min son för att han hela tiden peppade mig och trodde på mig. Jag vill tacka min pappa för att han stöttade mig och berättade för mig om att det är ännu svårare att skriva en doktorsavhandling. Äntligen vill jag tacka den människa, som gjorde det möjligt att författaren till denna studie överhuvudtaget finns, och det är min mamma. Nu saknar jag ord nog att tacka för min mammas kärlek som värmdde mig under arbetets gång.

Göteborg 6 januari 2015

Yana Malkevich Ström

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet. Kandidatuppsats i externredovisning, HT2014

Författare: Yana Malkevich Ström

Handledare: Kristina Jonäll

Titel: När väsentlighet är nyckelriktmärke – En studie om hur GRI:s G4-version påverkar hållbarhetsredovisningar hos svenska finansföretag

Bakgrund och problem: Att hållbarhetsrapporternas trovärdighet påverkar intressenternas förtroende är särskilt aktuellt för företag i finansbranschen. För att hjälpa företag att uppnå större trovärdighet i hållbarhetsredovisningar lägger GRI:s fjärde generation av riktlinjerna en stor vikt på väsentlighet i rapporternas innehåll. Det som antas möjliggöra vassare hållbarhetsrapporter enligt GRI:s G4-version är en stegvis beskrivning av hur väsentlighetsanalys ska göras. GRI:s nya och föregående versioner skiljer sig dock inte åt när det gäller vilka faser väsentlighetsanalysen ska bestå av. Trots det finns det några svenska finansföretag som redan har försökt uppfylla G4:s större krav på väsentlighet eller visar en förståelse för vad övergången från redovisningen enligt GRI:s tredje generation till G4 innebär för finansföretagens hållbarhetsredovisningar.

Syfte: Studien syftar till att skapa förståelse för hur GRI:s fjärde generation av riktlinjerna påverkar hållbarhetsredovisningar hos svenska finansföretag.

Metod: Den kvalitativa studien genomförs med hjälp av semistrukturerade intervjuer med personer som på något sätt är relaterade till hållbarhetsredovisning inom sju olika svenska finansföretag. Denna forskningsmetod kompletteras med en dokumentstudie av hållbarhetsredovisningar som respektive företag tar fram. För att besvara studiens frågeställningar och syfte görs en tematisk analys av empirimaterialet gentemot den teoretiska referensramen och tidigare forskning inom detta område.

Resultat och slutsatser: Resultaten visar att svenska finansföretag har ett positivt bemötande mot G4:s större krav på väsentlighet. Denna förändring i GRI-riktlinjerna tvingar företag att försöka förfinna sina väsentlighetsanalyser, vilka dock ofta inte görs för att bestämma rapporternas innehåll utan för att identifiera väsentliga aspekter i hållbarhetsstrategierna. Genom att företag redovisar genomförande av sina hållbarhetsstrategier får väsentlighetsanalysen en indirekt påverkan på hållbarhetsredovisningars väsentlighet. Intressentengagemang spelar en stor roll i väsentlighetsanalysen då regelbunden dialog framförallt med primära intressenter och olika former av intressentengagemang hjälper till att identifiera de väsentliga aspekter som skapar värde för intressenterna. Fokus på dessa aspekter leder till att finansföretagens hållbarhetsrapporter i framtiden förväntas att lägga fokus snarare på sociala än på miljörelaterade aspekter, medan själva rapporterna kommer att vara skarpare men inte särskilt kortare.

Nyckelord: hållbarhetsredovisning, svenska finansbranschen, väsentlighetsprincip, väsentlighetsanalys, GRI-riktlinjerna, G4, hållbarhetsaspekter, hållbarhetsstrategi, triple bottom line, primära intressenter, sekundära intressenter, intressentengagemang.

Abstract

**Bachelor thesis in Business Administration. Financial accounting.
Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, autumn 2014**

Author: Yana Malkevich Ström

Tutor: Kristina Jonäll

Title: When materiality is a key objective – A study of GRI G4 influence on sustainability reporting in the Swedish finance sector.

Background: The credibility of sustainability reports influences stakeholders' trust, which is very important for organisations in the finance sector. By placing an even greater emphasis on material aspects in the reports, the new version of GRI guidelines, G4, is aiming at helping companies to make their sustainability reports more credible. To make the reports more focused, G4 offers a detailed guidance on how the process of defining material aspects, i.e. materiality analysis should be performed. However, the third generation of GRI guidelines does not differ from G4 when it comes to which steps a materiality analysis should include. Yet, there are some companies in the Swedish finance sector that have already tried to meet G4 requirements for materiality of the reports or at least have a vision of how the implementation of G4 is going to influence their sustainability reports.

Purpose: The research is aiming at creating an understanding of GRI G4 influence on sustainability reporting in the Swedish finance sector.

Method: The qualitative research approach is built on semi-structured interviews with people, who are to some extent related to sustainability reporting at seven Swedish financial companies. Apart from that, the sustainability reports of these businesses are studied. The empirical material is analyzed with the help of the theoretical framework and earlier studies on this subject.

Conclusions: The research shows that the Swedish financial companies are responding positively to G4's focus on material aspects in the reports. These changes in GRI guidelines make the companies try to refine their approaches to materiality analysis, which in fact is often done in order to work out a sustainability strategy instead of to define the report contents. Yet, the process of defining material aspects has an indirect influence on the contents of the reports due to companies reporting on the implementation of sustainability strategies. The stakeholder inclusiveness plays a big role in materiality analysis due to the fact that different types of stakeholder engagement and regular contacts with primary stakeholders, in particular, help to identify those material aspects that create value for stakeholders. Focus on these aspects will lead to financial companies reporting on their social impact rather than on environmental impact, while the reports themselves will become more focused but not necessarily shorter.

Key words: sustainability reporting, Swedish finance sector, principle of materiality, materiality analysis, GRI guidelines, G4, sustainability aspects, sustainability strategy, triple bottom line, primary stakeholders, secondary stakeholders, stakeholder engagement.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1. Bakgrund	1
1.2. Problemdiskussion och problemformulering	2
1.3. Syfte	3
1.4. Relevans och bidrag	3
2. Referensram	4
2.1. Intressentteori	4
2.1.1. Intressentbegrepp och typer av intressenter	4
2.1.2. Intressentengagemang	5
2.2. GRI:s styrning av väsentlighet i hållbarhetsrapporter	5
2.2.1. Väsentlighetsprincipen	5
2.2.2. Väsentlighetsanalysen	6
2.2.3. Tidigare forskning	7
2.3. Triple bottom line-rapportering	7
2.3.1. Triple bottom line-konceptet i GRI-riktlinjerna	7
2.3.2. Triple bottom line i finanssektorn	8
3. Metod	9
3.1. Metodval	9
3.2. Val av intervjurespondenter	9
3.3. Datainsamling	10
3.4. Databearbetning	11
3.5. Litteratursökning	12
3.6. Studiens trovärdighet	12
4. Empiri	13
4.1. Swedfund International (Swedfund)	13
4.1.1. Typer av intressenter och intressentengagemang	13
4.1.2. Inställning till förändringarna i GRI-riktlinjerna	13
4.1.3. Väsentlighetsanalys	14
4.1.4. Triple bottom line i hållbarhetsredovisningen	14
4.2. Skandia	14
4.2.1. Typer av intressenter och intressentengagemang	15
4.2.2. Inställning till förändringarna i GRI-riktlinjerna	15
4.2.3. Väsentlighetsanalys	15
4.2.4. Triple bottom line i hållbarhetsredovisningen	16
4.3. Swedbank	17
4.3.1. Typer av intressenter och intressentengagemang	17
4.3.2. Inställning till förändringarna i GRI-riktlinjerna	17
4.3.3. Väsentlighetsanalys	17
4.3.4. Triple bottom line i hållbarhetsredovisningen	18
4.4. Nordnet	18
4.4.1. Typer av intressenter och intressentengagemang	19
4.4.2. Inställning till förändringarna i GRI-riktlinjerna	19
4.4.3. Väsentlighetsanalys	19
4.4.4. Triple bottom line i hållbarhetsredovisningen	20
4.5. Skandinaviska Enskilda Banken (SEB)	20
4.5.1. Typer av intressenter och intressentengagemang	21
4.5.2. Inställning till förändringarna i GRI-riktlinjerna	21
4.5.3. Väsentlighetsanalys	21
4.5.4. Triple bottom line i hållbarhetsredovisningen	22

4.6. Handelsbanken	23
4.6.1. <i>Typer av intressenter och intressentengagemang</i>	23
4.6.2. <i>Inställning till förändringarna i GRI-riktlinjerna</i>	23
4.6.3. <i>Väsentlighetsanalys</i>	23
4.6.4. <i>Triple bottom line i hållbarhetsredovisningen</i>	24
4.7. SBAB Bank (SBAB)	25
4.7.1. <i>Typer av intressenter och intressentengagemang</i>	25
4.7.2. <i>Inställning till förändringarna i GRI-riktlinjerna</i>	25
4.7.3. <i>Väsentlighetsanalys</i>	26
4.7.4. <i>Triple bottom line i hållbarhetsredovisningen</i>	26
5. Analys och diskussion	27
5.1. Typer av intressenter och intressentengagemang i finansbranschen	27
5.1.1. <i>Intressentbegrepp</i>	27
5.1.2. <i>Typer av intressenter: gapet mellan empiri och intressentteori</i>	27
5.1.3. <i>Definition av intressenttyper i hållbarhetsrapporter</i>	28
5.1.4. <i>Primära intressenter</i>	28
5.1.5. <i>Nya typer av intressenter</i>	29
5.1.6. <i>Intressenterna i finansbranschen: slutligt resonemang</i>	30
5.1.7. <i>Intressentengagemang</i>	30
5.1.8. <i>Intressentdialog i finansbranschen: slutligt resonemang</i>	31
5.2. Med tanke på G4: väsentlighetsanalys hos finansföretag	31
5.2.1. <i>Väsentlighetsbegrepp</i>	31
5.2.2. <i>Inställning till förändringarna i GRI-riktlinjerna: fokus på väsentlighet</i>	32
5.2.3. <i>Väsentlighetsanalys: olika erfarenheter</i>	32
5.2.4. <i>Roll av intressentengagemang i väsentlighetsanalysen</i>	32
5.2.5. <i>Väsentlighetsanalys i finansbranschen: slutligt resonemang</i>	33
5.3. Ny generation av hållbarhetsrapporter i finansbranschen: omfattning och balans	34
5.3.1. <i>Från tre-nivåsystemet till core-alternativet</i>	34
5.3.2. <i>Rapporternas omfattning enligt G4</i>	34
5.3.3. <i>Antal indikatorer i G4-rapporter: slutligt resonemang</i>	35
5.3.4. <i>Triple bottom line i hållbarhetsbegreppet i finansbranschen</i>	35
5.3.5. <i>Ekonomiska aspekter i triple bottom line</i>	35
5.3.6. <i>Miljömässiga aspekter i triple bottom line</i>	36
5.3.7. <i>Sociala aspekter i triple bottom line</i>	36
5.3.8. <i>Balansen mellan triple bottom line-indikatorerna: slutligt resonemang</i>	37
6. Slutsats	38
6.1. Vilka är intressenter till svenska finansföretag och hur säkerställs intressentengagemang?	38
6.2. Hur G4:s fokus på materialitet påverkar väsentlighetsanalysen hos svenska finansföretag?	39
6.3. Hur berör GRI:s G4-version antalet redovisade indikatorer och balansen mellan dem i hållbarhetsredovisningar hos svenska finansföretag?	39
6.4. Kritik och kommentarer till studien	40
6.5. Förslag till fortsatta studier	40
Källförteckning	42
Bilaga 1	46
Intervjuguide (skickades till de företag som redan använder G4)	46
Intervjuguide (skickades till de företag som kommer att använda G4)	47

1. Inledning

Inledningsvis presenterar detta kapitel bakgrunden till forskningsämnet. Denna efterföljs av en problemdiskussion som mynnar ut i en problemformulering och därefter i syftet med studien. Avslutningsvis belyses studiens relevans samt dess vetenskapliga och praktiska bidrag.

1.1. Bakgrund

Ordet *hållbar* var ett av de vanligaste orden i de rapporter som innehöll information om företagets verksamhet år 2013. Detta framgår av analysen av de VD-ord som ingick i årsredovisningar från 58 bolag på Large Cap-listan (Bergman, 2014). En av förklaringarna till att termen hållbar användes mer än 2000 gånger i de genomgångna årsredovisningarna är att de moderna företagen strävar efter en hållbar utveckling. Enligt Brundtlandrapporten som också är känd som rapporten *Our common future*, är syftet med hållbar utveckling ”att tillfredsställa dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov” (World Commission on Environment and Development, 1987).

Larsson och Ljungdahl (2008) uppmärksammar att begreppen hållbar utveckling och *corporate social responsibility* (CSR) - eller företagets samhällsansvar - ofta används som synonymer. Sambandet mellan begreppen hållbar utveckling och CSR finns i *Riktlinjer för hållbarhetsredovisning* som publiceras av Global Reporting Initiative (GRI). Enligt GRI:s 3.1-version spelar de olika företagen en viktig roll i den process som siktar på att uppnå målet för hållbar utveckling som den definierades i Brundtlandrapporten. Detta görs genom att företag tar fram sina hållbarhetsrapporter, i vilka de redovisar sin ekonomiska, miljömässiga och sociala påverkan (Global Reporting Initiative (GRI), 2011).

GRI definierar hållbarhetsredovisning som ”en praxis att mäta, visa upp och ta ansvar för de interna och externa intressenterna för organisationernas prestanda mot hållbar utveckling” (GRI, 2011, s.3). Den senaste undersökningen av revisionsfirman KPMG visar att 93 procent av världens 250 största företag hållbarhetsredovisar (KPMG International (KPMG), 2013). Enligt KPMG:s undersökning är GRI-ramverket överlägset andra riktlinjer och nationella standarder för icke-obligatorisk rapportering. Över 90 procent av de svenska företag som deltog i undersökningen tillämpar av GRI:s standard i sina hållbarhetsredovisningar (KPMG, 2013).

GRI:s ramverk skulle inte ha fått den dominerande rollen bland de andra standarderna om det inte hade utvecklats i takt med ett allt större intresse för hållbarhetsfrågor. 2013 lanserades G4, vilken är den fjärde versionen av GRI:s riktlinjer. G3- och G3.1-versionerna får tillämpas senast för redovisningar avseende 2014. Jämfört med de föregående versionerna lägger G4 mycket större fokus på hållbarhetsrapporternas väsentlighet (eller materialitet, som den också kallas), vilket innebär att företagets hållbarhetsredovisningar skulle kunna vara mer strategiskt inriktade och ha ett trovärdigt innehåll. Att sådana hållbarhetsrapporter har större värde för intressenterna förklaras av att företagets intressenter ställer allt högre krav på transparens, tillförlitlighet och jämförbarhet av den information som hållbarhetsredovisningar innehåller.

Enligt det nya EU-direktivet kommer intressenternas krav på hållbarhetsredovisningars högre väsentlighet redan om några år att bli aktuella för nästan 6000 europeiska företag, framförallt börsnoterade, då det blir obligatoriskt för stora bolag att redovisa sin ekonomiska, miljömässiga och sociala påverkan (European Commission, 2014). Finansföretag är inget undantag och det förväntas i Sverige att EU-direktivet så småningom kommer att resultera i en speciell lagstiftning, som handlar om hur bolag i finansbranschen bör redovisa sin hållbara utveckling. I dagens läge tillämpar några svenska finansföretag bland annat GRI-riktlinjerna för att redovisa sitt

hållbarhetsarbete. Några av dessa företag har redan fått erfarenhet av att redovisa enligt GRI:s senaste generation, medan de andra förbereder sig för att uppfylla G4:s krav på hållbarhetsredovisningars väsentlighet.

1.2. Problemdiskussion och problemformulering

EU:s förnyade strategi för 2011–2014 avseende CSR (European Commission, 2011) ger finansbranschen en stödjande funktion när det gäller främjande av företagens samhällsansvarsfulla beteende. Anledningen till det är att finanssektorn, framförallt banker, försäkringsbolag samt olika typer av riskkapitalbolag både har direkt och indirekt påverkan på samhällets hållbara utveckling (Scholtens, 2008, 2011; European Banking Federation, 2013). Denna påverkan görs genom att organisationerna i denna bransch bland annat utför olika finansiella transaktioner, fattar beslut om investeringar av de finansiella tillgångarna samt hanterar de finansiella riskerna. Genom att styra dagens finansiella strömmar kan företagen i finanssektorn förutbestämma den finansiella välfärden för de framtida generationerna.

Finansbranschens påverkan på samhällets hållbara utveckling kan styras genom att företagen i denna sektor genomför sina hållbarhetsstrategier som i sin tur ska utgå från respektive affärsstrategier. Redovisningen av hållbarhetsarbetet är en utmaning som företagen i denna bransch ska anta för att inte bara positivt påverka sitt marknadsvärde (Carnevale & Mazzuca, 2014) utan också för att öka det kundförtroende som har minskat till följd av den senaste finanskrisen och en alltför expansiv kreditpolitik av bankerna.

Den studie, i vilken Lindblom och Lundgren (2008) undersökte hållbarhetsredovisningar enligt GRI-riktlinjerna inom den svenska bankbranschen visade att företagen låg på olika nivåer när det gäller rapporternas kvalitet. Det kan förklaras av att GRI-riktlinjerna på den tiden inte innehöll någon rekommendation om hur företag skulle gå tillväga för att bestämma vilka aspekter som var väsentliga att redovisas. För att hjälpa företag att fokusera i hållbarhetsrapporterna på det som är väsentligt släppte GRI 2011 ut sin *Technical Protocol on Defining Report Content* som kompletterade riktlinjerna. Trots det drar Andersson och Persson (2012) i sin studie en slutsats om att innehållet i hållbarhetsrapporterna hos svenska försäkringsbolag i stort sett varierar mellan företagen, då ”de till exempel lägger olika stort fokus på de tre områdena miljö, socialt och ekonomiskt” (Andersson & Persson, 2012). Jämfört med *Technical Protocol on Defining Report Content* innehåller G4:s *Implementation Manual* (GRI, 2013a) inte några nya procedurer för väsentlighetsanalysen utan bara en utvidgad beskrivning av hur denna process ska skötas på ett mer effektivt sätt med fokus på bland annat intressentengagemangs- och väsentlighetsprinciperna. Således är det mitt intresse att analysera om G4-versionen med dess förstärkta krav på väsentlighet utifrån intressenternas förväntningar medför något inflytande på finansföretagens hållbarhetsredovisningar.

I den intervjustudie som i oktober 2014 presenterades av Purple Ivy och DNV GL undersöktes nio svenska företag, bland annat Swedbank och Swedfund International (vidare Swedfund) som redan tillämpar G4-versionen. Mycket resonemang fördes kring väsentlighetsanalys. Studien visar bland annat att G4 hjälper de intervjuade experterna att ta fram mer strukturerade rapporter trots att själva hållbarhetsrapporterna inte har blivit särskilt kortare (Purple Ivy & DNV GL, 2014).

Trots att den ovannämnda studien ligger väldigt nära mina forskningsintressen anses resultaten av undersökningen inte vara särskilt tillämpliga för hållbarhetsrapporter som tas fram av svenska finansföretag. Anledningen till det är att den tidigare forskningen är baserad på intervjuer med experter från olika branscher. Det kan dock antas att företag inom samma bransch har fler gemensamma drag när det gäller olika typer av intressenter och tillvägagångssätt att identifiera och välja de väsentliga aspekterna. Dessutom är det logiskt att anta att företag inom samma

bransch skulle kännetecknas av en tendens att redovisa liknande väsentliga hållbarhetsaspekter. Med utgångspunkt i att företag följer GRI:s rekommendationer och gör sin väsentlighetsanalys för att identifiera vilka aspekter som ska redovisas i hållbarhetsrapporterna (GRI, 2013a) så att de innehåller värdefull information för intressenterna har jag valt att basera denna studie på intervjuer med de personer som på något sätt är relaterade till hållbarhetsredovisningen på finansföretag samt på analysen av hållbarhetsrapporter bara inom finansbranschen. Ett sådant tillvägagångssätt till problemundersökningen anses kunna hjälpa till att uppnå större trovärdighet när det gäller slutsatser om:

- Vilka är intressenter till svenska finansföretag samt hur intressentengagemanget säkerställs,
- Hur G4:s fokus på materialitet påverkar väsentlighetsanalysen hos svenska finansföretag, samt
- I vilken mån GRI:s nya version berör antalet redovisade indikatorer och balansen mellan dem i hållbarhetsredovisningar hos svenska finansföretag.

1.3. Syfte

Studien syftar till att skapa förståelse för hur GRI:s fjärde generation av riktlinjer påverkar hållbarhetsredovisningar hos svenska finansföretag.

1.4. Relevans och bidrag

Med denna studie eftersträvar jag att göra ett vetenskapligt bidrag till forskningsområdet inom hållbarhetsredovisning i finansbranschen. GRI-riktlinjerna har blivit en standard i finansbranschen eftersom deras tillämpning i hållbarhetsrapporterna underlättar för läsarna att göra vissa typer av jämförelser mellan företag. I dagens läge finns det dock bara ett fåtal forskningsarbeten avseende tillämpning av GRI:s riktlinjer i finanssektorn. Således anses studiens ämne vara aktuellt speciellt med hänsyn till de kommande förändringar som är förknippade med utvecklingen av integrerad rapportering samt antagandet av EU-direktivet om hållbarhetsredovisning. Integrerad rapportering ställer riktigt höga krav på väsentlighet i rapporternas innehåll inklusive redovisning av företagets hållbarhetsarbete, medan införandet av EU-direktivet förmodligen medger att speciella regler för finansbranschen kommer att tas fram när det gäller hållbarhetsredovisning.

Även ett praktiskt bidrag kan denna studie förväntas göra då den kan bli av intresse för några målgrupper. Framförallt kan den användas för extern benchmarking av de finansföretag vars anställda har bidragit med sina intervjuer samt av resten av bolagen i denna bransch då det antas att inte alla företag ligger på samma nivå när det gäller hållbarhetsrapporternas väsentlighet. En ytterligare målgrupp är revisorer som redan har börjat granska de hållbarhetsredovisningar som tas fram enligt GRI:s fjärde generation. Det räcker inte att granska företagets hållbarhetsredovisning för att skriva ett bestyrkande utan ytterligare information om företagets hållbarhetsarbete efterfrågas vanligtvis av revisorer (KPMG, 2014). Även GRI anses vara intressant för denna studie då den kontinuerligt utvecklar sina riktlinjer för hållbarhetsredovisning, vilket kräver en läglig återkoppling om hur den praktiska tillämpningen av den nya versionen sker.

2. Referensram

I detta kapitel presenteras den teoretiska referensram som senare används för att analysera studiens empirimaterial. Referensramen inleds med en redogörelse av intressentteorin med fokus på olika intressenttyper och intressentengagemang. Vidare belyses väsentlighetsprincipen samt väsentlighetsanalysen som de anges i GRI-riktlinjerna. Kapitlet avslutas med en presentation av triple bottom line-konceptet och dess återspeglning i GRI-referensramen. Varje del av kapitlet innehåller en redogörelse för hur ämnet har behandlats i tidigare forskning.

2.1. Intressentteori

2.1.1. Intressentbegrepp och typer av intressenter

En av GRI-riktlinjernas principer som styr innehållet i hållbarhetsrapporterna är intressentengagemang (*stakeholders inklusiveness*). G4-versionen lägger stort fokus på intressentengagemang då denna princip aktivt bör användas när företag fattar beslut om vilka aspekter av verksamheten som anses vara väsentliga att redovisa i hållbarhetsrapporten (GRI, 2013a).

Då det är viktigt att företag för en dialog med sina intressenter, måste intressentbegreppet först definieras. Enligt GRI-riktlinjerna omfattar detta begrepp de organisationer och individer som kan förväntas vara väsentligt påverkade av företagets verksamhet, produkter och service. Vidare anses de enheter och individer som kan förväntas påverka företagets möjligheter att framgångsrikt implementera sina strategier och uppnå sina mål också vara företagets intressenter (GRI, 2013a). Om ett företag misslyckas med att identifiera sina intressenter, kommer deras förväntningar inte att tas hänsyn till vilket kan leda till att företagets hållbarhetsrapport tappar sin trovärdighet (GRI, 2013a).

GRI:s definition av intressenter sammanfaller i stort sett med det intressentbegrepp som 1984 angavs av R. Edward Freeman (2010). Enligt Freemans intressentteori (*stakeholder theory*) får företag intressenternas stöd genom att ta hänsyn till de olika förväntningar som intressentgrupperna har. Freeman (2010) betonar nödvändigheten för företag att uppfylla förväntningar hos så många intressentgrupper som möjligt då olika intressenter har olika behov och intressen. GRI-riktlinjerna skiljer mellan de intressenter som på något sätt har investerat i företag till exempel aktieägare, anställda, leverantörer, och dem, framförallt samhället som har någon annan typ av relationer med företaget (GRI, 2013a).

En annan intressentuppdelning görs av Clarkson (1995) som framhåller att det finns två huvudsakliga typer av intressenter, nämligen primära och sekundära intressenter. Han påstår att nivån på ett ömsesidigt beroende mellan ett företag och dess primära intressenter är så hög att om företaget av någon anledning förlorar de primära intressenternas engagemang kan det inte fortsätta driva sin verksamhet. Däremot kan inte sekundära intressenter till exempel media skada företaget i samma utsträckning. Clarkson förklarar det med att denna typ av intressenter inte interagerar direkt med företaget utan snarare har en indirekt påverkan på dess verksamhet (Clarkson, 1995).

2008 publicerades en studie av Sweeney och Coughan som gjorde innehållsanalysen av årsrapporter från 28 företag i sex olika branscher. Studien bekräftade bland annat resultat av de tidigare forskningsarbetena om att företag skulle fokusera mer på primära intressenter. Sweeney och Coughan (2008) visade bland annat att finanssektorn hade anställda och kunder som sina primära intressenter, medan samhället ansågs vara en sekundär intressentgrupp. Anledningen till

att finansföretagen väljer anställda som sina primära intressenter är enligt studiens författare att rekryteringsfrågor spelar en stor roll i denna bransch.

2.1.2. Intressentengagemang

Det är viktigt att företag och intressenterna kommunicerar med varandra i syfte att förstå varandra och arbeta fram några kompromisslösningar (Freeman, 2010). Ett ytterligare syfte med intressentengagemang enligt GRI (2013a) är att hjälpa till med framtagande av hållbarhetsrapporternas innehåll. Interaktion med intressenterna leder till att företag identifierar de aspekter som är väsentliga för intressenterna, och om dessa aspekter lyfts fram i hållbarhetsrapporterna ökar hållbarhetsrapporternas väsentlighet. Olika typer av så kallade *stakeholders* kräver dock tillämpning av olika dialogformer.

I sin studie lyfter Kaur och Lodhia (2014) fram en fråga om intressentdialog då de uppmärksammar att denna problematik i dagens läge inte studerats tillräckligt mycket. De undersöker hållbarhetsredovisningar för australienska kommunfullmäktige och visar därmed att det finns stora möjligheter att engagera intressenterna i dialog i form av till exempel kundundersökningar, medarbetarsamtal, ledningsgruppsmöten och konferenser samt olika typer av forum som berör samhället.

2.2. GRI:s styrning av väsentlighet i hållbarhetsrapporter

2.2.1. Väsentlighetsprincipen

Väsentlighetsprincipen är inte ny för GRI-riktlinjerna. Den har funnits i både G3- och G3.1-versionerna och hör till den grupp av principer som syftar till att definiera hållbarhetsrapporternas innehåll.

Enligt *G4 Implementation Manual* (GRI, 2013a) innebär väsentlighetsprincipen att en hållbarhetsrapport ska innehålla de aspekter som återspeglar organisationens betydelsefulla (*significant*) ekonomiska och sociala påverkan samt miljöpåverkan. Det betyder att väsentlighets- eller materialitetskonceptet när det gäller hållbarhetsredovisning inte begränsas till de aspekter som påverkar företagets finansiella ställning. Företagets verksamhet kan i sin tur anses ha en betydelsefull påverkan om denna är föremål för experternas bestående intresse. Även en sådan påverkan, som kan anses ganska viktig för att organisationen vidtar några managementåtgärder, antas vara betydelsefull (GRI, 2013a).

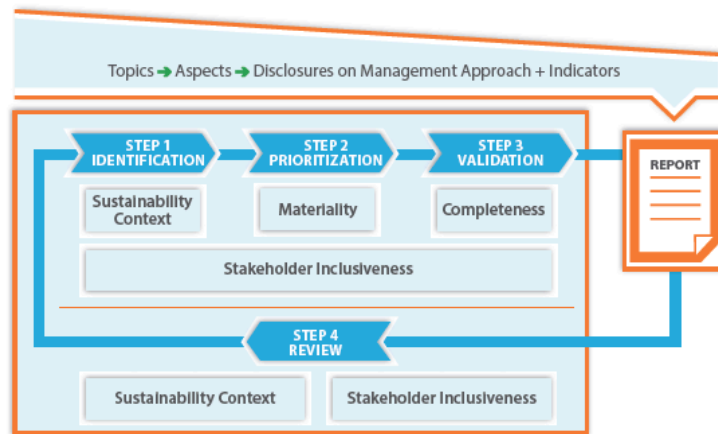
Trots att väsentlighetsprincipen har funnits i båda versionerna av GRI:s tredje generation av riktlinjer, har G3 och G3.1 fått mycket kritik (Hespenheide & Koehler, 2012; KPMG, 2014). Anledningen till det är de tre olika rapporteringsnivåerna A, B och C som kräver att företag redovisar ett större antal GRI-indikatorer ju högre nivå som väljs. Den missledande idén om att ju högre nivå desto bättre är kvalitén på hållbarhetsrapporten har skapat "tick-box mentalitet" (KPMG Services (Pty) Ltd, 2014). Det innebär att olika företag har strävat efter att redovisa fler indikatorer utan att ta hänsyn till huruvida dessa indikatorer var väsentliga. Därmed blev rapporterna ojämförbara inom samma sektor och kännetecknades av en låg nivå av intressenternas engagemang i väsentlighetsanalysen (Hespenheide & Koehler, 2012).

Avskaffningen av de tre tillämpningsnivåerna har blivit en av GRI:s betydelsefulla förändringar. Detta gjordes genom att lansera riktlinjernas fjärde generation vars främsta mål är att hjälpa företag att ta fram de hållbarhetsrapporter som innehåller information om företagets riktigt väsentliga hållbarhetsaspekter (GRI, 2013b). G4-versionen erbjuder två olika alternativ att rapportera "i enlighet" med, nämligen *core* eller *comprehensive*. Det innebär att ett företag som

vill rapportera enligt *core*-alternativet måste ange 34 generella standardiserade upplysningar (*general standard disclosures*) om sin verksamhet. Antal generella standardiserade upplysningar blir större för de företag som väljer att rapportera enligt *comprehensive*-alternativet. I detta fall måste 58 upplysningar anges. I både fallen ska de generella standardiserade upplysningar i GRI-riktlinjerna bland annat innehålla information om företagets strategi, organisatoriska profil och intressenternas engagemang (GRI, 2014a).

2.2.2. Väsentlighetsanalysen

G4-versionen uppmanar företag ”att dedicera tillräckligt mycket tid och uppmärksamhet för att ange de standardiserade upplysningar som innehåller information om de identifierade materiella aspekterna och deras avgränsningar” (GRI, 2013b, s. 8). Dessa upplysningar ska tas fram med hjälp av en detaljerad beskrivning av väsentlighetsanalys, vilken hjälper att definiera rapporternas innehåll genom att tillämpa GRI:s principer, inklusive väsentlighet och intressentengagemang (GRI, 2013a). GRI föreslår att företagets väsentlighetsanalys genomförs i fyra steg, se figur 1.

Figur 1. Väsentlighetsanalys (GRI, 2013a).

Vid steg ett ska företag välja de aspekter som kan anses vara relevanta att redovisa. Det innebär att man ska identifiera de aspekter som potentiellt antingen är viktiga för resonemanget om företagets ekonomiska och sociala påverkan samt miljöpåverkan eller vid analysen om aspekternas inflytande på intressenternas bedömningar och beslut. Det är viktigt att till nästa steg bara ta med de aspekter som är relaterade till företagets hållbarhetsstrategi, vilken i sin tur antas ha ett sammanhang med ett bredare hållbarhetskoncept (GRI, 2013a).

I steg två ska de identifierade aspekterna prioriteras. Det görs genom att företag bedömer huruvida aspekterna motsvarar definitionen av väsentlighetsprincipen. GRI poängterar att varje aspekt bland annat ska bedömas med hjälp av intressentengagemangsprincipen, det vill säga med tanke på hur aspekten påverkar intressenternas beslut (GRI, 2013a).

Vid steg tre ska företag validera de prioriterade aspekterna. Det handlar om att se till att dessa aspekter erbjuder en aktuell och balanserad information som både återspeglar verksamhetens positiva och negativa påverkan på de tre hållbarhetsområdena. Det fjärde och sista steget i materialitetsanalysen innebär i sin tur revideringen av de väsentliga aspekterna efter att rapporten har släppts ut. Det ska ge företaget en nödvändig feedback vid förberedelserna inför nästa väsentlighetsanalys (GRI, 2013a).

2.2.3. Tidigare forskning

Ett praktiskt exempel på en väsentlighetsanalys ges i studien av Searcy och Buslovich (2014). Studien syftade till att bland annat undersöka hur företagen bestämde vilka hållbarhetsfrågor som ska redovisas i rapporterna. Experter från 35 kanadensiska bolag intervjuades. Bland de metoder som användes på företagen för att bestämma rapporternas innehåll nämndes specifika standarder och en intern utvärdering i form av diskussioner och undersökningar. Några experter påpekade att det var viktigt att göra en väsentlighetsanalys, i vilken många av de redan existerande indikatorerna diskuterades och reviderades. En av de intervjuade experterna berättade om att i fall en intressent behövde någon specifik information försökte företaget att tillfredsställa detta behov. Det resulterade i att företagen fick rapportera om de frågor som annars inte hade redovisats (Searcy & Buslovich, 2014).

En annan nyligen presenterad studie gjordes av Purple Ivy och DNV GL (2014). Studien visar att tillvägagångssättet att genomföra väsentlighetsanalysen varierar mellan olika företag. Några av de tillfrågade bolagen har inte någon strukturerad process eller använder resultat av dialog med sina intressenter som informationskälla. En del av företagen involverar i väsentlighetsanalysen både sina intressenter och "företagens representanter" till exempel medarbetare och ledningen. Forskarna uppmärksammar dock en fara i att bygga väsentlighetsanalysen bara på slutsatser från intressentundersökningar då dessa inte kan ersätta en heltäckande väsentlighetsanalys som är baserad på ett affärssynsätt (Purple Ivy & DNV GL, 2014).

2.3. Triple bottom line-rapportering

2.3.1. Triple bottom line-konceptet i GRI-riktlinjerna

GRI-riktlinjerna byggs kring *triple bottom line*-konceptet då begreppet hållbarhetsredovisning "anses vara synonymt med de andra begrepp som används för att beskriva rapportering om företagets ekonomiska och sociala påverkan, samt miljöpåverkan (till exempel *triple bottom line*, CSR-rapportering osv.)" (GRI, 2011, s. 3).

Begreppet *triple bottom line* myntades av John Elkington i hans bok *Cannibals with forks: the triple bottom line of 21st century business* (1998). *Triple bottom line*-konceptet syftar till att styra, mäta och redovisa företagets verksamhet från tre olika perspektiv. Elkington uppmuntrar företag att inte bara tänka på och redovisa sin ekonomiska vinst utan också ta hänsyn till sin positiva och negativa miljömässiga och sociala påverkan. De tre områdena är lika viktiga enligt Elkington och företagets verksamhet ska skötas på ett sådant sätt att det råder balans mellan dessa områden (Elkington, 1998).

GRI har institutionaliserat *triple bottom line*-konceptet. G4-versionen innehåller 91 olika resultatindikatorer (*performance indicators*) som ska redovisas med hjälp av specifika standardiserade upplysningar (*specific standard disclosures*). Dessa indikatorer hör till 47 aspekter som i sin tur representerar tre kluster, det vill säga, ekonomi, miljö och sociala aspekter.

De nio ekonomiska resultatindikatorerna syftar till att visa kapitalflöde bland företagets olika intressenter. Därutöver ska indikatorerna i denna grupp visa företagets påverkan på intressenternas ekonomiska förmåga samt på hela det ekonomiska systemet, inklusive de lokala, nationella och globala nivåerna, i vilket företaget bedriver sin verksamhet (GRI, 2013a). I och med övergången till GRI:s fjärde generation av riktlinjerna har antalet ekonomiska resultatindikatorer inte förändrats (GRI, 2013c).

Miljöprestanda redovisas enligt G4-versionen med hjälp av 34 olika resultatindikatorer, av vilka fem är nya jämfört med indikatorerna i G3.1-versionen (GRI, 2013c). Två av dessa indikatorer har lagts till på grund av att G4-versionen möjliggör redovisning av hur ett företag utvärderar leverantörernas miljöprestanda. Anledningen till det är att GRI nu lägger större fokus på hur företag hanterar hållbarhetsfrågor i sina leverantörskedjor.

Det sociala området i GRI:s G4-version presenteras av 48 resultatindikatorer som hör till de fyra subkategorierna, det vill säga anställningsförhållanden (*labour practices and decent work*), mänskliga rättigheter (*human rights*), samhället (*society*) och produktansvar (*product responsibility*). Jämfört med GRI:s tredje generation har antalet sociala indikatorer i G4 ökat betydligt på grund av G4:s större fokus på hållbarhetsfrågor i leverantörskedjan (GRI, 2013c).

Oavsett om företag redovisar enligt *core-* eller *comprehensive-*alternativet, ”är det viktigare att demonstrera det som är väsentligt än att bevisa att man har rapporterat ett visst antal indikatorer” (GRI, 2014a, s.22). Därmed har GRI flyttat fokus från prestandaindikatorer till aspekter som dessa indikatorer hör till. Syftet med denna förändring är att förbättra innehållet i hållbarhetsrapporterna och göra dem mer värdefulla för intressenterna. För att redovisa i enlighet med *core-*alternativet räcker det om företaget anger minst en indikator för varje väsentlig aspekt som valts att ingå i rapporten. *Comprehensive-*alternativet ställer högre krav då alla resultatindikatorer som hör till de valda aspekterna ska redovisas (GRI, 2014a). I fall en hållbarhetsredovisning tas fram enligt GRI-riktlinjerna presenteras listan på de redovisade aspekterna och resultatindikatorerna i en GRI-index-tabell.

2.3.2. Triple bottom line i finanssektorn

De befintliga 91 resultatindikatorerna i G4-versionen ska passa företag i alla branscher. Det amerikanska forskningsprojektet av Governance & Accountability Institute (Boerner & Coppola, 2014) har dock visat att det finns ett samband mellan den sektor i vilken ett företag driver sin verksamhet och de indikatorer som redovisas i hållbarhetsrapporten. Undersökningen är baserad på analysen av de hållbarhetsrapporter som har tagits fram av 1246 organisationer inklusive SBAB och Swedfund. Rapporterna upprättades enligt GRI:s G3 och G3.1-versioner och publicerades 2012. De tio mest väsentliga och de tio minst väsentliga resultatindikatorerna har identifierats för företag i 35 branscher (Boerner & Coppola, 2014).

De amerikanska forskarna (Boerner & Coppola, 2014) drar slutsatsen att det finns några GRI-indikatorer som redovisas av företag i alla branscher. Exempel på sådana indikatorer är G4-EC1 (Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde) samt G4-LA1 (Total personalstyrka). Det allmänna användandet av dessa resultatindikatorer förklaras av att denna information vanligtvis redan finns tillgänglig på företagen och lätt kan tas fram i hållbarhetsrapporterna. När det gäller de aspekter som företag just i finanssektorn är mer benägna att upplysa om, är sociala aspekter mer väsentliga än ekonomiska. Miljöaspekterna anses vara de minst väsentliga i finansbranschen (Boerner & Coppola, 2014).

Det faktum att finansbranschen behöver några specifika resultatindikatorer uppmärksammades av GRI 2008. Den speciella bilagan *GRI Financial Services Sector Supplement* togs fram som ett supplement till G3-versionen. De finansföretag som tillämpar G4-versionen kan välja att komplettera sin hållbarhetsredovisning med några upplysningar och resultatindikatorer som rekommenderas av *The Financial Services Sector Disclosures* (GRI, 2013d). Denna bilaga är baserad på den föregående versionen av sektorsupplementet och hjälper finansföretag att fokusera på att redovisa den information som är väsentlig just för intressenterna i denna bransch.

3. Metod

I följande kapitel beskrivs och motiveras valet av forskningsstrategi och forskningsdesign. Vidare förklaras det hur valet av intervjurespondenter gick till samt hur data samlades in och bearbetades. Detta följs av en presentation om hur litteratursökningen gick tillväga. Slutligen diskuteras studiens trovärdighet.

3.1. Metodval

Valet av forskningsstrategi i denna studie är betingat av studiens syfte och av de forskningsfrågor som ska besvaras (Bryman & Bell, 2014). I uppsatsen eftersträvas att skapa förståelse för de förändringar i hållbarhetsrapporterna som orsakas av GRI:s nya version. Av denna anledning har en kvalitativ inriktning av forskning valts då den gör det möjligt att samla och tolka information om hur deltagarna i undersökningen upplever ett fenomen och dess förändring (Lundahl & Skärvad, 1999; Bryman & Bell, 2014).

Den forskningsteknik som oftast används i de kvalitativa studierna är intervjuer (Bryman & Bell, 2014). I inledningen av studien gjorde jag mig bekant med några uppsatser som bland annat var baserade på intervjuer med anställda inom finansföretag (Lindblom & Lundgren, 2008; Nykvist, 2013). Dessa såg jag som ett bevis på att de personer som var ansvariga för hållbarhetsfrågor inom finansbolagen faktiskt var villiga att ställa upp på intervjuer. Av denna anledning har individuell intervju valts som forskningsteknik.

För att göra intervjuerna flexibla och för att samtidigt få ett material som skulle gå att bearbeta inom en kort period på tio veckor valdes en semistrukturerad intervju. Det gjorde det möjligt att under intervjuerna lyfta fram några specifika teman som kunde belysas för att få svar på frågeställningarna i denna studie. Detta gjordes med hjälp av en på förhand framtagen intervjuguide, se bilaga 1. Intervjuguiden skapades i två varianter, både för de företag som redan implementerar G4-versionen samt för de som förbereder sig att göra det. Intervjupersonerna fick i sin tur möjlighet att fritt uttala sina åsikter om de berörda temana (Bryman & Bell, 2014).

Årsredovisningar och hållbarhetsrapporter brukar innehålla viktig information om företags kärnverksamhet, hållbarhetsstrategi samt dess implementering och uppföljning. Därför har intervjuforskningstekniken kompletterats med dokumentstudien av de offentligt tillgängliga årsredovisningarna och hållbarhetsrapporterna från de företag, vars anställda har intervjuats. Dokumentens kvalitet anses motsvara de fyra kriterier som framhävs av Scott (1990). Materialets otvetydiga ursprung talar för dess autenticitet. Med hänsyn till att de flesta rapporterna granskas av en tredje part har ett antagande gjorts om att rapporterna inte innehåller några felaktigheter och förvrängningar, vilket har tagits som ett bevis på deras trovärdighet. Då hållbarhetsredovisning har blivit en typisk företeelse i de stora svenska finansföretagen anses dokumenten vara representativa. Materialens innehåll är skrivet på ett begripligt språk vilket talar för rapporternas meningsfullhet (Scott, 1990).

3.2. Val av intervjurespondenter

Då studien syftar till att undersöka de konsekvenser som tillämpning av G4-versionen innebär för hållbarhetsredovisningar just hos svenska finansföretag var det viktigt att definiera vilka typer av företag som representerar denna sektor i Sverige. Finansbranschen används i denna uppsats som ett samlingsbegrepp för banker, försäkringsbolag och riskkapitalbolag (Finansplats Stockholm, 2008).

Undersökningen handlar om de förändringar som orsakas av implementeringen av GRI-riktlinjernas nya version. Det har lett till sökandet efter information om vilka svenska finansföretag som tar fram sina hållbarhetsrapporter i enlighet med GRI-ramverket. Denna information hittades genom att justera olika filter i GRI:s databas (GRI, 2014b). I skrivande stund innehåller databasen hållbarhetsrapporter för 2013 från 16 svenska finansföretag. Databasen innehåller också information om att fyra av dessa 16 företag tog fram sina senaste hållbarhetsrapporter enligt G4-versionen, medan de tidigare redan hade erfarenhet av att redovisa enligt GRI:s tredje generation av riktlinjerna.

GRI:s riktlinjer rekommenderar att ange i rapporterna namnet på den person som tog fram dokumentet. Således kollades först hållbarhetsrapporterna från de respektive bolagen för att identifiera de potentiella intervjudeltagarna. I fall informationen inte fanns med letades det efter kontaktuppgifter till en hållbarhetsansvarig eller en CSR-chef på respektive bolags hemsidor eller på Google-sökmotorn.

De potentiella intervjudeltagarna inom de 16 identifierade finansföretagen kontaktades genom e-post. Detta gjordes för att presentera syftet med uppsatsen samt för att få veta huruvida de var intresserade av att få ytterligare information om studien genom att ha ett kort samtal via telefon. Av de nio representanterna inom de olika företagen som svarade på mejlet visade sju intresse av att ha telefonsamtal. Av dessa hade fyra redan erfarenhet av att redovisa företagets hållbarhetsarbete enligt G4-versionen. Målet med telefonsamtal med anställda på de företag som ännu inte börjat tillämpa GRI:s G4-version var att få svar på frågan om de redan hade fått förståelse för vad GRI:s förändringar medför för bolagets hållbarhetsredovisning. Ett positivt svar på frågan möjliggjorde att inkludera representanterna från de tre företagen i urvalet. Alla de potentiella respondenterna som kontaktades via telefon visade intresse av att ställa upp på en intervju. Intervjurespondenterna och deras uppfattningar presenteras i Tabell 1.

Intervjurespondent	Befattning	Företag
Lars-Olle Larsson	Senior Manager ESG Affairs	Swedfund
Amanda Jackson	Hållbarhetschef	Swedbank
Pernilla Ruin	Hållbarhetsstrateg	Swedbank
Karin Dahlin Thomas	Projektledare - Hållbarhet	Skandia
Håkan Nyberg	VD	Nordnet
Cecilia Widebäck West	Hållbarhetschef	SEB
Lars Kenneth Dahlqvist	Investor Relations Officer	Handelsbanken
Christine Brosewitz	Ansvarig Hållbart Företagande	SBAB

Tabell 1. Intervjurespondenter.

3.3. Datainsamling

För att få en förståelse för hur väsentlighetsanalysen ser ut inom de utvalda företagen samt vilka resultatindikatorer som redovisas, har företagens hållbarhetsrapporter och årsredovisningar använts. I fall ett företag redan tillämpar G4-versionen, hämtades texterna om företagets hållbarhetsarbete både under 2013 och 2012. Detta gjordes med hänsyn till studiens syfte att belysa de förändringar som GRI:s G4-version medför för hållbarhetsredovisningarna. I resten av fallen var bara den senaste rapporten av intresse. Hållbarhetsrapporterna som antingen var i form av en separat redovisning eller sammanfogade med årsredovisningen hämtades från hemsidorna för respektive företag.

De sju intervjuerna gjordes på intervjuobjektens arbetsplatser i Stockholm och varade mellan 30

och 58 minuter. Under intervjuerna använde jag mig av intervjuguiden då den innehöll några stickord som hjälpte mig att hålla fokus på de specifika områden som var viktiga för studien. På grund av att en semistrukturerad intervju valdes som forskningsmetod, hade jag en viss frihet när det gällde formulering och ordningsföljd på frågorna. Även olika typer av uppföljningsfrågor ställdes för att få utförlig information om ämnet.

För att få möjlighet att vara lyhörd under intervjuerna och för att fånga upp alla detaljer av intervjudeltagarnas svar använde jag mig av en bandspelare. Inspelningen gjordes med godkännande från intervjupersonerna. Då Amanda Jackson från Swedbank inte ville att intervjun spelades in gjordes anteckningar under samtalet. Även under de intervjuer som spelades in gjordes kortare anteckningar för att fånga informationen i fall tekniska problem uppstod.

Även den etiska aspekten av studien togs det hänsyn till. Med tanke på den framtida offentliga spridningen av uppsatsen erbjöds alla intervjupersonerna inför samtalet att behålla anonymitet. Alla intervjupersonerna avböjde dock denna möjlighet.

3.4. Databearbetning

Bearbetningen av intervjumaterialet gjordes i flera steg. Till att börja med transkriberades materialet direkt efter varje intervju. Det gjordes av två studenter som hyrdes in då denna process brukar vara tidskrävande. Alla intervjudeltagare, vars intervjuer spelades in, mejlades intervjuprotokollet för kontroll. Det gav intervjupersonerna möjlighet att granska sina svar och ändra dem i fall det önskades. Därmed kunde jag bearbeta det godkända materialet utan någon risk att drastiskt ändra den empiriska delen, då denna mejlades till intervjudeltagarna för att kontrollera min uppfattning av deras svar.

Vidare lästes texten från varje intervju några gånger för att få en gedigen bild av intervjupersonens upplevelse när det gäller förändringar som G4-versionen medför. Själva tolkningen av intervjumaterialet och företagets hållbarhetsrapporter samt årsredovisningar gjordes med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys. Det innebär att några särskilda teman bakom det empiriska materialet identifierades och analyserades gentemot den teoretiska referensramen (Bryman & Bell, 2014). Kodning av intervjuuskripterna och dokumenttexterna utgjorde grunden för den tematiska analysen.

Inför själva kodningsprocessen gjordes olika marginalanteckningar i intervjuuskripterna och i företagets hållbarhetsrapporter och årsredovisningar. Dessa anteckningar bestod av några nyckelord och en kort sammanfattning av särskilda textstycken. Ett sådant tillvägagångssätt underlättade arbetet med skapandet av noder (koder) i NVivo-datorprogrammet. NVivo valdes för att det framförallt möjliggjorde en smidig sortering av olika noder. De sistnämnda grupperades i olika kategorier som i sin tur samlades i större klasser, vilka motsvarar indelningen i den teoretiska referensramen. Denna metod att bearbeta data hjälpte att hålla samma logik när det gäller sammanställningen av referensramen och analysen.

Analysen av de befintliga förändringarna i antalet redovisade resultatindikatorer gjordes med hjälp av GRI-indexstabellerna i företagets respektive hållbarhetsrapporter och årsredovisningar. Dessa tabeller presenteras i form av en lista på de aspekter och indikatorer som återspeglar företagets ekonomiska, miljömässiga och sociala påverkan, vilket har underlättat arbetet med att beräkna antalet indikatorer i varje hållbarhetsområde och sammanställa dem mellan åren.

3.5. Litteratursökning

Ytterligare information om hållbarhetsredovisningen i finansbranschen hittades i de tidigare forskningsstudierna och de vetenskapliga artiklarna. Dessa söktes med hjälp av databasen *Business source premier* och söktjänsten *Google Scholar*. De följande sökorden användes: *sustainability, reporting, GRI, materiality, financial services industry, banking industry, insurance companies*. Därutöver användes de motsvarande svenska sökorden för att få information om tidigare svenska forskningsstudier. Med syftet att hitta samband mellan hållbarhetsredovisningen och den teoretiska referensramen provades olika kombinationer av de ovannämnda sökorden och orden *stakeholder theory, triple bottom line*. För att säkerställa att artiklarna är av vetenskaplig karaktär användes referentgranskningens filtret *peer review*.

3.6. Studiens trovärdighet

Huruvida studiens resultat är sannolika kan bedömas med hjälp av de fyra kriterier som Lincoln och Guba (1985) föreslår att tillämpa vid utvärderingen av forskningsarbete. Framförallt handlar det om studiens tillförlitlighet, vilket bland annat innebär att det empiriska materialet som är intervjubaserat godkänns av intervjudeltagarna. En sådan respondentvalidering (Bryman & Bell, 2014) gjordes även under denna studie som en del av databearbetningsprocessen. Till och med trianguleringsmetoden (Bryman & Bell, 2014), det vill säga tillämpningen av både intervjuforskningsteknik och dokumentstudieteknik har bidragit till studiens större tillförlitlighet.

Det andra kriteriet som Lincoln och Guba (1985) uppmärksammar är relaterat till forskningens överförbarhet, det vill säga till möjligheten att applicera studiens resultat i någon annan kontext. Syftet med studien är att undersöka hur G4:s högre krav på väsentlighet påverkar hållbarhetsredovisningarna som tas fram av svenska finansföretag. Man kan därför inte påstå att GRI:s fjärde generation har samma inverkan på hållbarhetsredovisningar inom finansbranschen i något annat land. Trots att det enligt Riksbanken (2014) finns 167 finansinstitut i Sverige presenteras en del av dem med filialer till några utländska finansföretag. Om man bortser från dessa filialer är det bara 16 svenska finansföretag av de som är kvar i Riksbankens databas som tillämpar GRI-riktlinjerna för att ta fram sina hållbarhetsredovisningar. Det anses därför vara möjligt att generalisera studiens resultat på alla bolag inom den svenska finansbranschen trots att studien är baserad på ett begränsat urval av finansföretag.

När det gäller det tredje kriteriet kan man påstå att denna studie har en hög pålitlighet (Lincoln och Guba, 1985). Det förväntas att i fall några andra forskare stegvis genomför samma studie ska de kunna få samma resultat. Det har säkerställts genom att en detaljerad redogörelse av forskningsgenomgången har gjorts. Därutöver innehåller bilaga 1 två variationer av den intervjuguide som användes för att samla in expertåsikter.

Slutligen har det säkerställts att studien motsvarar kraven på konfirmering och bekräftelse (Lincoln och Guba, 1985), det vill säga att den är objektiv. Detta har gjorts genom att se till att intervjuguiden inte innehåller några ledande frågor, vilket även kollades av handledaren. Därutöver har bara välkända teorier samt *peer reviewed* vetenskapliga artiklar använts i referensramen, vilket har bidragit till objektivitet i empirianalysen samt i slutsatserna.

4. Empiri

I detta kapitel sammanställs det material som framkommit genom intervjuerna samt genom granskningen av företagens hållbarhetsredovisningar. Kapitlet är uppdelat i sju avsnitt som belyser olika undersökningsobjekt. Varje avsnitt är disponerat efter studiens frågeställningar samt den teoretiska referensramen och inleds med en kortfattad presentation av respektive företag och respondent.

4.1. Swedfund International (Swedfund)

Swedfund är svenska statens utvecklingsfinansiär som syftar till att öka välfärd genom fattigdomsminskning. Då Swedfunds uppdrag handlar om att bygga företag som tar ansvar för miljö- och förvaltningsfrågor samt för sociala aspekter och därmed skapar ett långsiktigt finansiellt aktieägarvärde spelar hållbarhet en nyckelroll i Swedfunds verksamhet. Sedan november 2011 har Lars-Olle Larsson som är senior manager för ESG Affairs ansvar för Swedfunds hållbarhetspolicy, intressentrelationer med civilsamhället, biståndsorganisationer och fackförbunden. Larsson är också svensk ambassadör för det internationella nätverket för integrerad redovisning, IIRC. Han är före detta Partner i PwC och Director i KPMG Sverige med stor erfarenhet av hållbarhetsredovisning och kommunikation. I dagens läge har han också projektledarroll när det gäller Swedfunds redovisning.

4.1.1. Typer av intressenter och intressentengagemang

För den statliga biståndsaktör som Swedfund är spelar regelbundna samtal med statens representanter och politikerna i utrikesutskottet en stor roll. Diskussionen förs inte bara med ägarna som är vid makten utan också med oppositionen. Även affärspartners är viktiga då de medverkar i de investeringar som Swedfund gör. En ytterligare intressentgrupp är journalistkåren. Trots att Swedfund 2013 inte hade några formella dialoger med journalisterna, har dialog med denna intressentgrupp blivit mer intensiv då Swedfund strävar efter att vara mer transparent.

Innan Swedfund startade med systematiska intressentdialoger hade civilsamhället inom biståndet mycket kritiska röster om bolaget. Det förklaras av att Swedfund och svenska civilsamhälletsorganisationer ibland har olika perspektiv på vissa frågor. Därför är en dialog med bland annat diakonia, svenska kyrkan, ActionAid viktig inom biståndet.

4.1.2. Inställning till förändringarna i GRI-riktlinjerna

Företaget redovisar sitt hållbarhetsarbete samt den utveckling som görs inom detta område av portföljbolagen sedan 2008. Hållbarhetsredovisning utgör en del av Swedfunds integrerade redovisning 2013 som hedersomnämndes av Föreningen Auktoriserade Revisorer (FAR). För att rapportera uppföljningen av Swedfunds hållbarhetsarbete 2013 användes *core*-alternativet i G4-versionen. ”Redovisningen enligt den senaste generationen av GRI-riktlinjerna är ett verktyg att demonstrera ledarskap”, säger Larsson.

Larsson framhäver att GRI-riktlinjerna har utvecklats till en världsstandard och att G4 har förändrat hållbarhetsredovisningsprocessen från ”en exercis i att ticka en massa indikatorer till en tydlig väsentlighetsanalys”. Han berättar om att en inledande diskussion om hur man gör en bra redovisning växte tidsmässigt med IIRC. Denna diskussion handlade om vikten och värdet av att fokusera på det som är väsentligt för de intressenter som både påverkar bolagets förmåga att klara sitt uppdrag och som påverkas av bolagets görande och låtande.

4.1.3. Väsentlighetsanalys

När Swedfunds väsentliga intressentgrupper identifierades fick bolaget ingå en dialog med dem om hur de uppfattar vad Swedfund borde ha fokus på då redovisningen ska spegla verksamheten och dess resultat. Med andra ord när det gäller Swedfund handlade väsentlighetsdiskussionen i stort sett om fokuserad redovisning så att den inte sväller ut eller blir feldimensionerad.

2014 gjorde Swedfund en materialitetsanalys för att ta reda på vilka indikatorer som har mer värde för intressenterna. Detta gjordes med hjälp av en enkätundersökning. Resultatet överraskade Swedfund då respondenterna var ense om att det inte var någon särskild indikator, till exempel koldioxidutsläppsnivån av ett av Swedfunds portföljbolag i Kenya som de var intresserade av. Snarare ville intressenterna få veta mer om hur Swedfund sköter sin investeringsprocess och due dilligence. Med andra ord var respondenterna mer intresserade av att Swedfund snarare redovisar aspekter än några detaljerade rapporteringsindikatorer.

Trots att Larsson tror att väsentlighetsanalysen fortfarande är en av de svagare delarna i företagets rapportering är han av den åsikten att Swedfund har blivit vassare och mer fokuserat på de frågor som är väsentliga för intressenterna. I nästa steg är det användarna av företagets redovisning som bedömer om man har tänkt rätt i rapporten. Larsson menar att ”om företaget finns på börsen och ska bedömas av analytiker som i sin tur ger information till investerare, kommer företaget ganska snart att få ett svar om huruvida det har mött intressenternas väsentliga frågor”.

4.1.4. Triple bottom line i hållbarhetsredovisningen

Det totala antalet resultatindikatorer i företagets rapport för 2013 har tydligt reducerats jämfört med rapporten för 2012. I dagens läge har Swedfund inga planer på att ta fram sin hållbarhetsrapport i enlighet med *comprehensive*-alternativet och verkar vara tillfredsställt med *core*-alternativet.

Det poängteras i Swedfunds integrerade redovisning att det viktigaste för företaget är att fokusera på balansen mellan de tre fundamenten, det vill säga Samhällsutveckling, Hållbarhet och Bärkraftighet vilka utgör Swedfunds nya strategi (Swedfund, 2014). Utifrån dessa tre fundament beslöt styrelsen 2013 om de nya hållbarhetsmålen, vilka är antikorrupsionsarbete, etablering av långsiktigt hållbara och lönsamma företag i fattiga länder samt skapandet av nya arbetsplatser.

Av GRI:s specifika standardiserade upplysningar i den senaste rapporten finns det bara information om företagets indirekta ekonomiska påverkan samt en upplysning om varför denna aspekt anses vara väsentlig och hur dess påverkan styrs. Resten av hållbarhetsaspekterna är branschspecifika och är relaterade till produktportfölj, revision och aktivt ägande. Alla dessa aspekter hör till subkategorin produktansvar, vilken i sin tur är en del av det sociala området.

Enligt Larsson förklaras tillämpningen av aspekter och indikatorer från sektorsupplementet istället för GRI:s vanliga resultatindikatorer med att Swedfund är ett riskkapitalbolag inom biståndet och verkar fullt ut i finansbranschen.

4.2. Skandia

Skandia är en kundstyrd koncern som erbjuder lösningar inom bank och lån, livförsäkring och pension samt fondsparande till privatpersoner och företag i Sverige, Norge och Danmark. Skandia har en lång historik av samhällsarbete sedan 1987 då den grundade stiftelsen Idéer för livet. Från början låg fokus på miljöfrågor men en hållbarhetsavdelning skapades 2010 och bolaget breddade

sitt hållbarhetsperspektiv. Karin Thomas är en av tre projektledare som jobbar med olika hållbarhetsfrågor. Hon har varit anställd inom Skandia i 26 år och i dagens läge arbetar hon med strategiska hållbarhetsfrågor samt tar ansvar för hållbarhetsredovisningsprojektet.

4.2.1. Typer av intressenter och intressentengagemang

I sin hållbarhetsredovisning (Skandia, 2014) anger Skandia att medarbetare, leverantörer och samhället är bland de intressenter som koncernen har nära relationer med. Dialogen med anställda görs bland annat i samband med medarbetarundersökningar och utvecklingssamtal. De regelmässiga leverantörsträffarna hjälper Skandia att vara uppdaterat om leverantörernas intressen. Även miljö anses vara Skandias intressent.

Den intressentgrupp, vars intressen ligger till grund för Skandias hållbarhetsarbete och därmed väsentlighetsanalysen är kunderna. Vid årsskiftet 2013/2014 blev Skandia ett kundstyrt bolag, vilket innebär att kunderna i Skandias livbolag har blivit företagets ägare. Det förklarar Skandias strävan efter att vara lyhörd för kundernas intressen. Då kunderna är den viktigaste intressentgruppen för Skandia görs en daglig dialog med dem framförallt via rådgivningskontor och kundservice. Även sociala medier och kundklagomålsavdelningen används som moderna former att fånga upp kundernas åsikter. Thomas utesluter inte att Skandia i framtiden kanske behöver vidga sin intressentdialog och ”ta in lite mer från de andra intressenterna”.

4.2.2. Inställning till förändringarna i GRI-riktlinjerna

Hållbarhetsredovisningen för 2013 är Skandias tredje hållbarhetsrapport. Då Skandia inte hade så stor erfarenhet av att hållbarhetsredovisa ville koncernen från början fokusera i sina rapporter och framförallt i sitt hållbarhetsarbete på de frågor som var väsentliga för kunderna. Därför valdes G4-versionen för den senaste hållbarhetsrapporten som togs fram i enlighet med *core*-alternativet.

Thomas tycker att de tidigare versionerna av GRI-riktlinjerna inte hjälpte till att analysera företagets styrkor, svagheter och utmaningar vilket man nu kan göra med hjälp av väsentlighetsanalysen i G4-versionen. Hon är också av den åsikten att G4 gör det lättare för företag att rapportera sitt hållbarhetsarbete. Thomas förklarar att hållbarhetsavdelningarna vanligtvis är för små för att ta fram de uppgifter som krävs för att uppnå B- eller A- nivån enligt GRI:s tredje generation av riktlinjerna. Däremot vid tillämpningen av G4-versionen kan företag nöja sig med *core*-alternativet utan att sträva efter *comprehensive*-alternativet.

4.2.3. Väsentlighetsanalys

Eftersom framtagandet av hållbarhetsredovisningen enligt G4-versionen skedde parallellt med byte av ägarform fick Skandia pröva sin tidigare gjorda väsentlighetsanalys. Resultaten av intressentdialoger och kundfokusgrupper samt företagets egen kunskap om intressenternas förväntningar utgjorde basen för identifieringen och prioriteringen av de väsentliga aspekterna. Tillsammans med Preera och Volvokoncernen genomförde Skandia Sverigestudien som var till hjälp att identifiera människors värderingar om bland annat arbetsplatser och samhället i stort. Även de frågor som debatterades i media, till exempel bonusutbetalningar och som var relevanta för hela finansbranschen, togs också hänsyn till.

För att förbereda sig inför väsentlighetsanalysen för 2014 har Skandia i år gjort några kundundersökningar i vilka frågor kring samhällsansvar och miljöhänsyn har integrerats. För att identifiera branschspecifika aspekter beställde Skandia hos TNS-SIFO en studie som bland annat berörde frågor kring kundnytta och människors förtroende för finanssektorn. Dessa frågor anser Thomas ligga till grund för långsiktiga kundrelationer och transparens som tillsammans med

samhällsansvar och ansvarsfulla investeringar utgör de tre primära fokusområdena i Skandias hållbarhetsstrategi.

Thomas berättar om att ”Skandia strävar efter en ännu mer stringent rapportering för 2014 i enlighet med G4 då det gör företaget mer transparent och hjälper att bygga långsiktiga kundrelationer”. Därför ser hon en ytterligare fördel med väsentlighetsanalysen enligt G4 i att denna process är ett bra argument för att investera pengar, tid och resurser i djupare kunddialoger.

4.2.4. Triple bottom line i hållbarhetsredovisningen

Till följd av den väsentlighetsanalys som gjordes enligt G4-versionen minskade Skandia antalet resultatindikatorer som koncernen redovisar i alla de tre områden som kännetecknar *triple bottom line*.

Antalet ekonomiska indikatorer minskade från fem till två. De befintliga indikatorerna återspeglar Skandias ekonomiska resultat och indirekta ekonomiska påverkan, det vill säga samma ekonomiska aspekter som redovisades 2012.

Av de sju miljöaspekter med 17 resultatindikatorer som 2012 redovisades i GRI-index Tabellen innehåller Skandias senaste hållbarhetsredovisning bara två aspekter. Den tredje miljöaspekten som redovisades 2013 återspeglar utvärdering av leverantörmiljöpåverkan (*supplier environmental assesment*) och är egentligen en ny aspekt i GRI-riktlinjerna. 2013 redovisade Skandia totalt fyra miljöindikatorer. Thomas poängterar dock att det finns några aspekter som anses vara väsentliga i Skandias verksamhet som dessvärre inte har motsvarande indikatorer på GRI:s lista. Ett exempel på det är miljöpåverkan av investeringarna. Ansvarsfulla investeringar har identifierats i Skandias hållbarhetsstrategi som ett av de tre områden som koncernen ska lägga primärt fokus på. Thomas förklarar att alla prestandaindikatorer enligt GRI:s miljökategori är fokuserade på miljöpåverkan i produktionsled och tillverkningsprocesser. Därför har Skandia ingen möjlighet att redovisa en kvantitativ information om dess miljöpåverkan i investeringarna utan det görs med hjälp av en kvalitativ information.

2012 redovisade Skandia elva resultatindikatorer från alla de aspekter som fanns i GRI:s subkategori arbetsförhållanden. 2013 minskade både antalet aspekter (fem utav tillgängliga åtta) och indikatorer (sju) som redovisades i denna subkategori. Samtidigt minskade drastiskt antalet redovisade aspekter och resultatindikatorer som är relaterade till mänskliga rättigheter. Även antalet samhällsrelaterade aspekter och indikatorer halverades jämfört med förra året. Thomas tror dock att denna subkategori i framtiden kanske kommer att bli mer relevant liksom produktansvar som nästan inte har förändrats när det gäller antal aspekter och indikatorer som redovisades 2013.

”Anledningen till att antalet redovisade aspekter och indikatorer minskade i rapporten för 2013 är att Skandia försöker koppla redovisningen väldigt tajt till väsentlighetsanalysen”, förklarar Thomas. Det finns en stor sannolikhet att när Skandia i år kommer att revidera väsentlighetsanalysen kommer antalet redovisade branschspecifika indikatorer att öka då det har märkts att konkurrenterna rapporterar fler indikatorer från sektorsupplementet. 2012 och 2013 användes aspekterna och indikatorerna från sektorsupplementet för att komplettera subkategorier relaterade till företagets produktansvar och påverkan på samhället.

4.3. Swedbank

Swedbank är en svensk fullservice bank och en koncern med hemmamarknader i Norden och Baltikum. I dagens läge erbjuder Swedbank sina privat- samt företagskunder och institutioner en bred tjänsteportfölj bestående av bland annat låne- och finansieringsmöjligheter, sparande och placering, pensions- och försäkringstjänster. Då Swedbanks strategi syftar till ett hållbart värdeskapande för alla intressenter strävar banken efter att integrera hållbarhetsfrågor i de dagliga affärsprocesserna. Ansvar för koncernens hållbarhetsarbete sedan 2014 har Amanda Jackson som har arbetat på Swedbank i sju år, med fokus på hållbarhet och mänskliga rättigheter sedan 2007. Hon får hjälp bland annat av Pernilla Ruin som har varit anställd på Swedbank i elva år och tar hand om hållbarhetsredovisningsprocessen.

4.3.1. Typer av intressenter och intressentengagemang

Intressenternas förtroende kan ökas inte bara till följd av hållbarhetsrapporternas mer relevanta innehåll utan också som ett resultat av att intressenterna blir mer involverade i väsentlighetsanalysen. Swedbanks löpande dialog med sina intressenter, vilka är kunder, medarbetare, ägare och investerare, leverantörer samt samhället i stort kompletterades 2013 med att dessa intressenter blev involverade i väsentlighetsanalysen.

4.3.2. Inställning till förändringarna i GRI-riktlinjerna

Hållbarhetsarbetet redovisas av Swedbank sedan 2001. Hållbarhetsredovisningen för 2013 togs fram i enlighet med G4:s *core*-alternativ och kompletterar bankens årsredovisning. Swedbanks hållbarhetschef uttrycker sin negativa inställning till de tre nivåerna A, B och C som finns i GRI:s tidigare versioner. Hon poängterar: ”De ändringar som kommer med G4 indikerar att företagens hållbarhetsrapporter har fått sin chans att bli mer transparenta och tydliga”. Jackson uppskattar GRI:s större fokus på väsentlighet i rapporterna då den ger möjlighet att höja förtroendet hos intressenterna och att öka rapporternas trovärdighet.

4.3.3. Väsentlighetsanalys

Swedbanks väsentlighetsanalys 2013 baserades bland annat på en omvärldsanalys. Denna gjordes för att ta reda på huruvida de väsentliga hållbarhetsaspekter som tidigare identifierats behöll sin relevans. För att göra det analyserades befintliga trender i branschen, förändringarna i regelverket samt frågor som ansågs vara aktuella för ideella och granskande organisationer samt media. Analysen resulterade i att cirka 40 aspekter identifierades som både kunde anses vara väsentliga för intressenterna och för Swedbank. Därefter prioriterades ungefär 20 aspekter som användes i intressentundersökningen, vilken utgjorde väsentlighetsanalysens nästa fas. Intressentundersökningens urval innehöll 1000 svenska privat- och företagskunder, 100 medarbetare samt Swedbanks tio största ägare. Syftet med undersökningen var att få information om intressenternas åsikter om bankens hållbarhetsarbete. Undersökningen visade att olika intressentgrupper har olika förväntningar när det gäller bankens hållbarhetsarbete. Dessa förväntningar var dock i linje med de aspekter som till följd av omvärldsanalysen prioriterades av Swedbank som väsentliga.

Jackson ser den största fördelen med väsentlighetsanalysen att den har hjälpt Swedbank att strukturera och systematisera både bankens hållbarhetsarbete och hållbarhetsredovisning. Hon förklarar att de aspekter som man valde att redovisa redan präglade Swedbanks hållbarhetsarbete och det enda man behövde göra var att koppla dem till bankens verksamhet och definiera

fokusområden i hållbarhetsstrategin. Ruin framhäver dock att nackdelen med väsentlighetsanalysen är att den är en tidskrävande och svår process.

4.3.4. Triple bottom line i hållbarhetsredovisningen

På grund av att intressentundersökningen var baserad på de väsentliga aspekter som redan tidigare identifierades som viktiga innehåller Swedbanks hållbarhetsrapport för 2013 nästan lika många resultatindikatorer som rapporten för 2012. Då bankens hållbarhetsstrategi har tre huvudområden, det vill säga finansiellt, socialt och ekologiskt, återspeglar indikatorerna ett antal delområden som hör till de tre typerna av ansvarsfullt företagande.

Jämfört med hållbarhetsredovisningen 2012 som motsvarade C-nivån i G3.1 innehåller Swedbanks senaste hållbarhetsrapport inte bara en upplysning om bankens ekonomiska resultat utan också information om Swedbanks indirekta ekonomiska påverkan. Samtidigt har antalet indikatorer som återspeglar bankens ekonomiska resultat minskat från tre till ett.

Swedbanks miljöpåverkan redovisas med hjälp av två aspekter och tillhörande fem resultatindikatorer som återspeglar bankens avtryck inom energi- och utsläppsområden. Samma aspekter fanns med i redovisningen 2012. I stället för att redovisa sin miljöpåverkan inom ytterligare ett område, nämligen vatten som det gjordes 2012 valde Swedbank 2013 att redovisa sin utvärdering av leverantörmiljöpåverkan.

Den största kategorin i Swedbanks hållbarhetsredovisning är sociala aspekter. Jämfört med hållbarhetsrapporten för 2012 redovisade Swedbank 2013 nästan oförändrat antal arbetsmiljöindikatorer och samma indikatorer som kännetecknar bankens påverkan inom mänskliga rättigheter. När det gäller de aspekter som är relaterade till samhället, har bara antikorrupsionsaspekten inkluderats i den senaste hållbarhetsrapporten. Däremot har den sociala kategorin kompletterats med ytterligare indikatorer från GRI:s *Financial Services Sector Disclosures* (2013d), vilka används för att beskriva både bankens produktansvar samt några andra aspekter från bankens sociala påverkan.

Swedbanks hållbarhetsrapport för 2013 innehåller också några aspekter som inte finns med på listan av de officiella aspekterna i GRI:s fjärde generation. Ett exempel på detta är bankens finansiella stabilitet och lönsamhet i subkategorin ekonomisk påverkan samt transparent rapportering av skatter och resultat i subkategorin antikorrupsion. Enligt Ruin är det viktigt att redovisa alla aspekter som motsvarar särskilda fokusområden i företagets hållbarhetsstrategi så länge dessa aspekter är väsentliga både för intressenterna och för företaget. ”Det är precis det som väsentlighetsanalys handlar om”, lägger hon till.

4.4. Nordnet

Nordnet startades 1996 som en av Sveriges första internetmäklare. I dagens läge bedriver Nordnet sin verksamhet i Sverige, Norge, Danmark och Finland. Verksamheten bedrivs främst via internet inom tre områden: investeringar och sparande, pensionstjänster och banktjänster. Nordnets VD Håkan Nyberg har arbetat inom finanssektorn i fler än 25 år. Sedan augusti 2012 är han på Nordnet och har som företagsledare också yttersta ansvaret för hållbarhetsarbete och hållbarhetsredovisning.

4.4.1. Typer av intressenter och intressentengagemang

Bankens kunder ingår i den primära intressentgruppen för Nordnet. Intressentdialogen om hållbarhetsfrågor genomfördes vid årsskiftet 2010/2011, då kunderna fick svara på frågorna i specifika hållbarhetsenkäter. I framtiden planeras det att kunddialog ska inkludera möjlighet att ställa frågor om hållbarhet.

Anställda representerar en annan grupp av Nordnets primära intressenter. Nybergs önskemål är att mobilisera kraften i människorna som jobbar på Nordnet och att göra så att de anställda känner att det är väldigt roligt att jobba på företaget. Därför erbjöds alla anställda möjlighet att aktivt delta i implementeringen av det senaste konceptet Nordnet Citizenship, som syftar till att skapa värde både för aktieägare och för företagets medarbetare, kunder och samhället. De fem utvalda ambassadörerna promotar Nordnets Citizenship-koncept bland de andra anställda och fångar upp deras initiativ. För att implementeras behöver initiativen godkännande av Citizenship board som är ansvarig för utvecklingen av konceptet i verksamheten. Därutöver görs varje år en enkätundersökning av hur Nordnets anställda utvärderar företagets hållbarhetsarbete och vilka utvecklingsförslag de har.

I den primära intressentgruppen ingår också företagets leverantörer. Deras tankar om hållbarhetsrelaterade frågor fångades upp genom en enkätundersökning då Nordnet tog fram sin senaste hållbarhetsrapport. Även ägare är primära intressenter för Nordnet. Deras intresse när det gäller hållbarhet samlades också in vid årsskiftet 2010/2011 via en specifik enkätundersökning. Uppdateringen av informationen görs med jämna mellanrum genom möten med aktieägarna.

Bland de sekundära intressenter som har påverkan på företagets verksamhet är media, myndigheter, konkurrenter och samhället. Företaget har dock ännu inte hittat någon lämplig form av strukturerad dialog med denna intressentgrupp för att möjliggöra identifiering av de väsentliga hållbarhetsfrågorna.

4.4.2. Inställning till förändringarna i GRI-riktlinjerna

Hållbarhetsrapporten för räkenskapsåret 2013 är invävd i bolagets årsredovisning och presenteras under avsnittet Citizenship. Användande av G4:s *core*-alternativ återspeglar företagets policy att utnyttja alla möjligheter att framställa Nordnet som en bra samhällsmedborgare och hjälper därmed till att bekämpa kundernas misstroende gentemot finansföretagen. Nyberg påpekar att tillämpningen av den senaste versionen av GRI-riktlinjerna också har spelat rätt mycket på *employer branding*, eftersom Nordnet vill vara en attraktiv arbetsgivare.

Trots att GRI redan har genomfört ett stort arbete för att ta fram en detaljerad vägledning till större väsentlighet i hållbarhetsredovisningar är Nyberg säker på att riktlinjerna kommer att fortsätta förändras i takt med att världen blir mer medveten om vikten av hållbarhetsfrågor. Dock ser han det som en nackdel för bankbranschen som redan är omgärdad av ett omfattande regelverk. Hans åsikt är att ju mer detaljerade dessa riktlinjer blir, desto svårare blir det att efterfölja dem. Nyberg tror att GRI:s ännu större fokus på väsentlighet eller ett försök att ytterligare reglera detta område kommer att leda till att ett företags bredare koncept eller bredare arbete inom hållbarhet kan ”diskvalificeras” utefter riktlinjerna.

4.4.3. Väsentlighetsanalys

I samband med övergång till G4-versionen har Nordnet ”tagit ett nytt grepp kring fokusområden och hållbarhetsaspekter” (Nordnet, 2014, s.4). Diskussionerna om hållbarhetsrelaterade frågor vid styrelsemöten och den information som Nordnet har fått från dialoger med sina intressenter har

legat till grund för väsentlighetsanalysen. Även de tidigare genomförda enkätundersökningarna har tagits hänsyn till. Enligt Nyberg har väsentlighetsanalysen inte påverkats av GRI:s större fokus på väsentlighetsprincipen då ”Nordnet innan tillämpningen av G4-versionen bara redovisade de väsentliga indikatorerna”.

Nyberg betonar att Nordnet skiljer sig från de företag som kanske hållbarhetsredovisar för att marknadsföra sig utan att egentligen tänka på hållbarhet. G4:s fokus på väsentlighet kan i positiv bemärkelse tvinga sådana företag att faktiskt börja jobba inom hållbarhetsområdet och göra deras hållbarhetsrapporter skarpare. Nordnet däremot har alltid strävat efter att vara ett hållbart företag genom att skapa uthållighet i kundledet och att driva verksamhet med tanke på miljö, medarbetare och samhället i stort. Därför är det enligt Nyberg företagets förändrade sätt att arbeta med hållbarhet, vilket återspeglas i Nordnets Citizenship-koncept som kommer att påverka bolagets hållbarhetsredovisning för 2014.

4.4.4. Triple bottom line i hållbarhetsredovisningen

Nordnetns väsentlighetsanalys som gjordes 2013 har lett till att tolv väsentliga aspekter och 19 resultatindikatorer identifierades inom företagets fyra fokusområden: sparare, medarbetare, samhälle, miljö.

Jämfört med 2012 då hållbarhetsrapporten togs fram enligt G3.1 och var på en självdeklarerad nivå C har antalet ekonomiska aspekter inte förändrats 2013. Nordnet redovisar fortfarande sitt ekonomiska resultat och indirekt ekonomisk påverkan.

När det gäller miljöaspekter har deras antal i hållbarhetsrapporten för 2013 minskat från tre till två jämfört med rapporten för 2012. Dessa aspekter handlar om företagets energiförbrukning och utsläpp. Nyberg är dock av en åsikt att banken har väldigt liten miljöpåverkan både när det gäller koldioxidutsläpp och energiförbrukning.

Listan på de sociala aspekterna har kompletterats med upplysningen om kommunikation och utbildning i organisationens policyer och rutiner avseende motverkan mot korruption. Anledningen till det är att denna aspekt anses vara väsentlig för samhället. Fem av de åtta sociala aspekter som Nordnet redovisar i sin hållbarhetsrapport beskriver arbetsförhållanden.

Nyberg tror att fokus i företagets hållbarhetsredovisningar i framtiden kommer att flytta till samhället. Det förklarar han med att Nordnet redovisar det hållbarhetsarbete som företaget genomför. Grunden för detta arbete kommer att utgöras av de initiativ som Nordnets Citizenship board kommer att godkänna. En hel del av dessa initiativ förväntas att spela just på samhället. Han kan inte utesluta att några aspekter kommer att identifieras som tycks vara väsentliga för Nordnet men som inte täcks av GRI:s riktlinjer. I detta fall kommer sådana aspekter att redovisas i rapporten.

4.5. Skandinaviska Enskilda Banken (SEB)

SEB är en nordisk finanskoncern som erbjuder finansiell rådgivning samt en bred portfölj av finansiella tjänster i Sverige och de baltiska länderna. I Danmark, Finland, Norge och Tyskland är SEB känd för sitt fullserviceerbjudande till företagskunder och institutioner. Banken anser att ”en hållbar verksamhet stärker förtroendet på marknaden och leder till långsiktig framgång” (SEB, 2014, s. 8). Ansvar för koncernens hållbarhetsarbete de senaste fem åren har Cecilia Widebäck West som varit anställd på SEB i mer än 25 år. Hon är också ansvarig för koncernens hållbarhetsredovisning som sedan 2007 tas fram enligt GRI-riktlinjerna.

4.5.1. Typer av intressenter och intressentengagemang

2009 identifierade SEB sina intressenter. SEB har ett särskilt fokus på sina kunders förväntningar. Kundernas åsikter bevakas via bankens kundrådgivare och kundklagomålsservice samt genom ett aktivt användande av kundinsiktsportalen. För att samla in informationen om kundernas insikter genomförs också kundundersökningar och kundfokusgrupper. Under 2013 ökade antalet dialoger med kunder om hållbarhet och ansvarstagande och ett samtal med 100 kunder hölls för att identifiera de potentiella hållbarhetsfrågorna.

Dialog med medarbetare förs genom årliga medarbetarundersökningar. Därutöver deltar tusentals anställda på SEB i dialoger kring värderingar. 2013 hade SEB några diskussioner med investerare. Dessa gjordes inom ramarna av dialogprocessen med investerare, aktieägare och analytiker. Denna process inkluderar också möjligheten att diskutera frågor relaterade till företagets hållbara tillväxt före och under årsstämmorna. Genom att göra en ekonomisk och politisk trendanalys har SEB koll på myndigheters och lagstiftares förväntningar när det gäller finansbranschens hållbara utveckling. Även samhällets intressen tas hänsyn till genom att olika frågor relaterade bland annat till antikorruption och mänskliga rättigheter diskuteras vid möten med intresse- och konsumentorganisationer samt med ideella organisationer.

4.5.2. Inställning till förändringarna i GRI-riktlinjerna

Den senaste SEB hållbarhetsrapporten togs fram enligt GRI:s G3-version och motsvarar B-nivån. Koncernen såg inte några fördelar med att vara ett av de första finansföretag som tillämpade G4-versionen. Dock utesluter Widebäck West inte att SEB kommer att tillämpa denna version för att ta fram hållbarhetsrapporten för 2014.

Widebäck West stöder G4:s fokus på väsentlighet och tycker att det är en logisk utveckling i GRI:s historia. Hon förklarar att ”det bara är tidsslöseri att ägna tid åt att rapportera saker som egentligen ingen tycker är viktiga”. Hon påpekar dock att en ganska stor organisation som jobbar med olika hållbarhetsfrågor måste ta hänsyn till en sammanvägning av intressenternas syn på vad som är väsentligt och försöka göra vissa prioriteringar då intressenterna inte är en enad front.

4.5.3. Väsentlighetsanalys

2013 etablerade SEB en väsentlighetsanalys med syfte att identifiera de frågor som ska läggas fokus på så att koncernen fortsätter skapa värde för intressenterna. Därmed tas hänsyn inte bara till hållbarhetsfrågor utan till hela bankens verksamhet då det är viktigt att analysera SEB:s integrerade värdeskapande på tre till fem års sikt.

SEB:s första väsentlighetsanalys var bland annat baserad på de huvudsakliga frågor som togs upp av de viktiga intressentgrupperna. Ett särskilt fokus lades på resultatet av kunddialogen då kundnöjdhet och kundlojalitet spelar en stor roll för SEB:s lönsamhet. Därutöver togs hänsyn till en hållbarhetsanalytikers forskning, vilken belyste de trender och frågor som kan påverka koncernens verksamhet. Även en externbenchmarking som visade konkurrenters prioriteringar användes för att identifiera de potentiellt väsentliga frågorna. Identifieringsfasen i väsentlighetsanalysen resulterade i att en övergripande lista på 120 frågor sattes ihop. Dessa processades ner till 42 frågor som i sin tur diskuterades av SEB:s interna experter, vilka både representerade intern syn samt olika intressentgruppernas insikter. Därefter hade SEB fem djupintervjuer med representanter för viktiga intressentgrupper, vilka bidrog till att få en bild av vilka frågor som skulle prioriteras. Slutdiskussionen hölls i SEB:s Hållbarhetskommitté. 21 frågor ansågs vara högprioriterade både för SEB och för dess intressenter. SEB:s väsentlighetsanalys

kommer att revideras varje år för att säkerställa att koncernen jobbar med de aktuella väsentliga frågorna.

De prioriterade väsentliga frågorna lägger SEB till grund för sin hållbarhetsstrategi. ”SEB:s hållbarhetsstrategi speglar det som vi tycker är väsentligt. Därför är det vår hållbarhetsstrategi och inte GRI-riktlinjerna som är vår utgångspunkt i hållbarhetsrapporteringen”, säger Widebäck West.

4.5.4. Triple bottom line i hållbarhetsredovisningen

Fokus i SEB:s hållbarhetsstrategi ligger på åtta affärsprioriteringar inom de tre huvudområden som syftar till en bättre styrning av bankverksamhet, miljöskydd och SEB:s sociala ansvarstagande. Enligt Widebäck West försöker koncernen ha en balans mellan dessa områden. Ansvarsfulla affärer står i centrum för SEB:s hållbarhetsstrategi, då det är här som banken har sin största påverkan.

Sammanlagt redovisade SEB 2013 sex olika resultatindikatorer som speglade bankens direkta och indirekta ekonomiska påverkan. Bankens miljöpåverkan redovisades med hjälp av de specifika standardiserade upplysningar som innehöll information om tolv indikatorer, vilka bland annat hörde till energi- och vattenaspekterna.

SEB:s hållbarhetschef berättar att det finns några områden som inte är så väsentliga för banken att rapportera om därför att de egentligen inte är relevanta för finansbranschen. Ett exempel på det är arbetsmiljöfrågor som regleras av en stark lagstiftning. Dock på grund av att en del analytiker ställer frågor om bankens arbetsmiljö redovisade SEB 2013 fem olika aspekter med hjälp av elva resultatindikatorer. Ett annat exempel på analytikernas frågor som besvaras av SEB genom att inkludera respektive information i hållbarhetsrapporterna är tvångsarbete. Denna indikator är en av de sex som redovisades i subkategorin mänskliga rättigheter ”trots att enligt väsentlighetsanalysen skulle det vara onödigt att rapportera denna indikator”, säger Widebäck West. Därutöver redovisade SEB sin samhällspåverkan, vilket gjordes med hjälp av åtta resultatindikatorer som bland annat hörde till subkategorin produktansvar. Redovisningen av bankens hållbarhetsarbete inom denna kategori kompletterades med 13 indikatorer från GRI:s supplement för finansföretag.

Widebäck West tror att SEB redovisar fler indikatorer än vad som behövs enligt GRI:s G3-version. Dock förklaras ett stort antal indikatorer i SEB:s hållbarhetsrapport dels med att banken vill tillgodose analytikernas intressen, dels med så kallade hygienfaktorer som inte kan förhandlas bort. Även den information som är betydelsefull för några investerare i ett visst land ska tas med i SEB:s hållbarhetsrapport trots att denna information kanske inte är prioriterad enligt SEB:s väsentlighetsanalys.

Enligt SEB:s hållbarhetschef är det osannolikt att övergången till G4-versionen kommer att resultera i att antalet redovisade indikatorer minskar. Inte heller finns det några planer att öka antalet resultatindikatorer eller att hållbarhetsredovisa i enlighet med *comprehensive*-alternativet då Widebäck West inte tror att det finns något direkt värde i att vara extraambitiös. Därför kommer SEB att tillämpa *core*-alternativet, vilket enligt Widebäck West i stor utsträckning är lika med C-nivån och inte ställer några stora krav på redovisande företag.

4.6. Handelsbanken

Handelsbanken erbjuder ett brett sortiment av finansiella produkter och tjänster. Banken har bedrivit sin verksamhet sedan 1871 och har sex hemmamarknader: Sverige, Storbritannien, Danmark, Finland, Norge och Nederländerna. Som ett börsnoterat publikt bolag får Handelsbanken många frågor från aktiemarknadens aktörer inklusive investerare och analytiker. Ansvar för relationen med dessa aktörer samt för att svara på deras frågor har Lars Kenneth Dahlqvist som är expert på bankens avdelning Investor Relations. Dahlqvist har jobbat på Handelsbanken sedan 1991. Tillsammans med representanter från olika delar av bankens verksamhet är han även med i bankens råd för hållbarhetsfrågor.

4.6.1. Typer av intressenter och intressentengagemang

Handelsbanken definierar sitt mål med hållbarhetsredovisningen som ”att [...] intressenter – kunder, medarbetare, investerare och samhället – ska kunna ta del av vårt arbete på ett enkelt sätt och få en god förståelse för hur banken presterar” (Handelsbanken, 2014, s. 200).

Dialog med kunderna förs vid de kundmöten som varje dag hålls på plats i bankens kontor. För att vara lyhörd för medarbetarnas förväntningar genomförs individuella planerings- och utvecklingssamtal med medarbetarna. I sin tur förs dialog med aktieägarna på bolagsstämman där de enskilda aktieägarna utövar sin rätt att ställa frågor till bankens styrelse och ledning. Genom att kommunicera med investerare, analytiker och ratinginstitut får Investor Relations avdelningen på Handelsbanken information om det som intresserar aktörerna på kapitalmarknaden. Banken har också en fortlöpande dialog med det samhälle som bland annat är representerat av olika tillsynsmyndigheter, regelverksorgan samt av *non-governmental organisations* (NGO).

4.6.2. Inställning till förändringarna i GRI-riktlinjerna

Handelsbanken har en lång tradition av hållbarhetsarbete och information om CSR-aspekter fanns i bolagets årsredovisning innan banken 2009 tog fram sin första separata hållbarhetsrapport. Dahlqvist bemöter positivt GRI:s större fokus på rapporternas väsentlighet. ”Om ett sådant krav hade funnits i GRI-riktlinjerna vid början av finanskrisen 2008-2009, hade det varit väldigt svårt att i hållbarhetsrapporterna kringgå den stora negativa påverkan som bankbranschen hade på samhället under denna tid”, säger Dahlqvist. Han poängterar att tillämpningen av G4-versionen kommer att visa att det är mer avgörande hur ett företag agerar på ett ansvarsfullt sätt än på vilken nivå det väljer att rapportera sitt hållbarhetsarbete. Med hänsyn till det anser Dahlqvist att ”ett mindre fokus på detaljer”, det vill säga GRI:s fokus på de väsentliga aspekterna snarare än på indikatorerna leder till att företaget på ett bättre sätt kan fokusera på det som är väsentligt inom varje hållbarhetsområde.

4.6.3. Väsentlighetsanalys

Dahlqvist berättar om att en mindre väsentlighetsanalys gjordes då Handelsbankens råd för hållbarhetsfrågor satte igång arbetet med redovisningen. Genom att föra en dialog med olika intressenter och att analysera påverkan av bankens verksamhet och dess intressenter på varandra identifierades fem aspekter. Dessa ”nyckeltal” som Dahlqvist kallar dem ansågs vara väsentliga för att redovisas i hållbarhetsrapporten då de både var relevanta för intressenterna och för bankens förmåga att skapa värde på lång sikt. Trots att nyckeltalen inte fanns med i GRI-riktlinjerna utan hämtades från bankens erfarenhet, lanserades de i hållbarhetsrapporten för 2009. Även hållbarhetsrapporten för 2013 som togs fram enligt G3-versionen och uppfyller krav för

redovisningen på nivå C+, innehåller dessa nyckeltal som återspeglar hur hållbarhet i finansbranschen uppfattas på Handelsbanken.

Enligt Dahlqvist kommer Handelsbanken att införa en ny form av intressentdialog innan bankens hållbarhetsrapport tas fram med hjälp av GRI:s G4-version. Det handlar om att en undersökning kommer att göras för att ställa frågan till ett urval av Handelsbankens intressenter om vad de tycker är väsentligt för bankens hållbarhetsarbete. Intressentdialogen kommer att ligga inom ramarna för en mer omfattande väsentlighetsanalys som Handelsbanken kommer att göra enligt G4-versionen.

Medan intressentdialogen ligger till grund för identifieringen av de potentiellt väsentliga aspekterna, kommer Handelsbanken att prioritera dessa aspekter med hänsyn till hur verkligheten har sett ut den senaste konjunkturcykeln. Enligt Dahlqvist har bankbranschen de senaste tio åren haft inte bara positiv utan också negativ påverkan på sina kunder och på samhället i stort. Genom att ha en för expansiv kreditpolitik har några banker i stor utsträckning förstört kundernas ekonomiska framtid då många av dessa kunder inte hade återbetalningsförmåga. Vidare finns det några banker som har varit i behov av hjälp från staten och som använde sig av statens räddningspaket i stället för att leverera in skatteintäkter. Då Handelsbanken vill minimera sin möjliga negativa påverkan på kunderna och samhället är det viktigt för banken att prioritera i sitt hållbarhetsarbete de aspekter som är relaterade till de två intressentgrupperna. Dessa aspekter kommer i framtiden att anses vara väsentliga för hållbarhetsredovisningen.

4.6.4. Triple bottom line i hållbarhetsredovisningen

Bankens kreditförlustnivå och den finansiella stabiliteten är de två nyckeltal som bland annat identifierades till följd av väsentlighetsanalysen. I Handelsbankens hållbarhetsrapport redovisas dessa nyckeltal med hjälp av sju ekonomiska resultatindikatorer som beskriver bankens direkta ekonomiska resultat, dess indirekta ekonomiska påverkan och marknadsnärvaro.

Det tredje nyckeltalet är kopplat till bankens miljöpåverkan. I dagens läge anses bankens miljöpåverkan vara relativt begränsad. Därför är det av de tio miljörelaterade prestandaindikatorerna som anges i GRI-index Tabellen bara bankens initiativ för att minska utsläpp av växthusgaser som är markerad som relevant (Handelsbanken, 2014, s. 202).

Det är snarare det sociala avtrycket än miljöpåverkan som är betydelsefullt för bankbranschen, poängterar Dahlqvist. De 21 sociala resultatindikatorerna som redovisas under de specifika standardiserade upplysningarna innehåller bland annat de aspekter som är relaterade till mänskliga rättigheter och bankens påverkan på samhället. Hälften av indikatorerna beskriver arbetsförhållandena i Handelsbanken då den personalomsättning som påverkas av arbetsförhållandena är det fjärde viktigaste nyckeltalet på bankens lista.

Ett ytterligare nyckeltal är kundnöjdhet. Det motsvarar en särskild resultatindikator i subkategorin produktansvar och ingår i listan på de indikatorer som återspeglar Handelsbankens sociala påverkan. Handelsbankens produktansvar redovisas med ytterligare nio indikatorer från GRI:s supplement för finanssektorn.

Tillämpningen av G4-versionen och därmed möjlighet att slippa redovisa på en särskild nivå kommer inte att medföra några väsentliga förändringar i antalet redovisade resultatindikatorer, tror Dahlqvist. Däremot kan den framtida intressentdialogen i någon utsträckning påverka val av indikatorer för hållbarhetsrapporten. Dahlqvist lägger till att i fall intressenterna tycker att Handelsbanken skulle fokusera på något nyckeltal eller aspekt som ännu inte finns i bankens hållbarhetsredovisning, ska banken försöka hitta ett tillvägagångssätt att mäta detta nyckeltal och

redovisa det. Han förklarar att GRI-riktlinjerna bara är hjälpmedel och att ett företag får lita på sin egen bedömningsförmåga när det väljer de aspekter som ska skapa en korrekt bild av bolagets hållbarhetsarbete.

4.7. SBAB Bank (SBAB)

SBAB är en statligt ägd bank som startade sin verksamhet 1985. Nuförtiden innehåller SBAB:s produktportfölj bolån och privatlån till privatpersoner samt kreditmöjligheter för fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar. Därutöver erbjuder företaget sparande till privatpersoner och juridiska personer. SBAB:s strävan efter starkare kundförtroende och långsiktigt värdeskapande ligger till grund för bankens hållbarhetsarbete vilket leds av Christine Brosewitz. 1998 började Brosewitz arbeta som pressansvarig på SBAB:s kommunikationsavdelning som då hanterade hållbarhetsfrågor. 2008 blev hållbart företagande en egen enhet. I dagens läge rapporterar Brosewitz direkt till VD. Hon är också ansvarig för hållbarhetsredovisningsprocessen.

4.7.1. Typer av intressenter och intressentengagemang

SBAB för en regelbunden dialog med sina prioriterade intressentgrupper, vilka består av bankens kunder, ägare, medarbetare och investerare. Den vardagliga kommunikationen med kunderna förs via SBAB:s kundcenter som bland annat är ansvarigt för att samla ihop kundernas intresseuttalanden. Därutöver gör banken årliga kundundersökningar och mäter kundnöjdhet och kundlojalitet. För att få en mer strukturerad information om kundernas förväntningar gjordes en kundpanelundersökning 2013, i vilken 700 personer deltog. Även sociala media så som Facebook och Twitter används för att föra dialog med kunderna.

Finansdepartementet representerar den svenska staten som äger 100 procent av aktierna i SBAB. Varje kvartal träffas bankens styrelseordförande och VD departementet för att bland annat diskutera SBAB:s hållbara utveckling. Även nätverksträffar med representanter från de andra statligt ägda bolagen hjälper SBAB att få mer information om hur staten ser på särskilda hållbarhetsfrågor och hur andra statligt ägda företag hanterar dessa frågor.

Lika viktiga för SBAB är medarbetarsamtal och de årliga medarbetarundersökningarna då de möjliggör att få förståelse för anställdas åsikter och synpunkter när det gäller olika frågor inklusive bankens hållbarhetsarbete. Vidare hålls möten med svenska och internationella investerare som också hjälper företaget att inhämta intressenternas förväntningar.

4.7.2. Inställning till förändringarna i GRI-riktlinjerna

SBAB:s första hållbarhetsrapport togs fram 2008. Hållbarhetsarbetet 2013 redovisade SBAB enligt G3, nivå C+. Enligt Brosewitz betyder redovisningen på A- eller B-nivån inte att hållbarhetsarbetet bedrivs på bättre sätt jämfört med det som redovisas på C-nivån. De företag som redovisar för många resultatindikatorer kan få *carte blanche*, medan själva rapporterna inte innehåller någon förklaring angående hur indikatorerna väljs samt hur företagen arbetar med dem. Därför är hon av den åsikten att de senaste förändringarna i GRI-riktlinjerna syftar till att få företag att fokusera på det som är väsentligt och göra en mer utförlig analys av detta. Själv kommer SBAB att avvakta ytterligare ett år innan *core*-alternativet i G4-versionen börjar tillämpas då hållbarhetsstrategin ska dockas med SBAB:s övergripande strategi som nu håller på att utarbetas.

4.7.3. Väsentlighetsanalys

2013 deltog representanterna från olika intressentgrupper i en kvalitativ undersökning som hölls av SBAB i form av telefonintervjuer. Syftet med undersökningen var att få information om vilka av SBAB:s hållbarhetsfrågor som ansågs som de allra mest relevanta. Intervjuerna låg till grund för en väsentlighetsanalys, i vilken till och med representanter från styrelsen och företagsledningen deltog. Väsentlighetsanalysen resulterade i att några viktiga intresseområden identifierades. Dessa fick sin återspeglning i bankens nya hållbarhetsstrategi som har som sina mål sunda finanser, ansvar och transparens samt hållbart boende.

På grund av att väsentlighetsanalysen 2013 var ganska omfattande tror Brosewitz inte att SBAB kommer att göra en ny analys när det är dags att ta fram hållbarhetsrapporten enligt G4-versionen. ”Snarare kommer det att handla om att utveckla den befintliga väsentlighetsanalysen och göra den mer förklarande”, säger Brosewitz. För SBAB betyder det att banken kommer att vara ännu tydligare med två eller tre aspekter och kommer att försöka förklara ännu mer noggrant och pedagogiskt varför och hur den jobbar kring de här frågorna. Enligt SBAB:s hållbarhetsansvarig är det osannolikt att SBAB fullständigt kommer att ändra inriktningen på sitt hållbarhetsarbete. Brosewitz tror att nuvarande fokus i finansbranschen även nästa år kommer att ligga fast. I framtiden kan dock några korrigeringar ske beroende på vilka frågor som kommer att bli aktuella i samhällsdebatten.

4.7.4. Triple bottom line i hållbarhetsredovisningen

När Brosewitz berättar om SBAB:s senaste hållbarhetsrapport framhäver hon att redovisningen gjordes enligt *triple bottom line*. Hållbarhetsrapporten innehåller information om bankens ekonomiska resultat samt SBAB:s indirekta ekonomiska påverkan. De aspekter som är relaterade till energi, utsläpp i luft och vatten samt avfall redovisas med hjälp av sex indikatorer. De flesta aspekterna upplyser om SBAB:s sociala påverkan, vilken bland annat är relaterad till arbetsförhållanden. Sammanlagt är det sju resultatindikatorer som hör till denna subkategori. Även bankens produktansvar beskrivs med hjälp av två indikatorer från branschsupplementet.

Brosewitz poängterar att hela den värdekedja, som innehåller både banken och fastigheter kan stå för en hög volym av CO₂-emissioner, men om man tittar på själva SBAB har den väldigt liten direkt miljöpåverkan. Därför tror hon att när SBAB börjar tillämpa G4 kommer den inte att lägga fokus på att redovisa sin direkta miljöpåverkan, eftersom det inte är där banken har någon väsentlig påverkan.

Enligt SBAB:s hållbarhetsansvarig kommer antalet indikatorer att minska när företaget övergår till hållbarhetsredovisning enligt G4-versionen. Det är säkert att GRI-index Tabellen så småningom kommer att inkludera fler indikatorer från branschsupplementet. Dock passar de indikatorer som i dagens läge finns i supplementet inte till fullo SBAB:s verksamhet. Med det menar Brosewitz att SBAB är en ganska nischad bank, vars nya strategi dessutom är att återgå till bara bolån. Därför anses de befintliga indikatorerna i GRI:s *The Financial Services Sector Disclosures* inte vara riktigt anpassade till SBAB:s verksamhet.

5. Analys och diskussion

För att uppfylla studiens syfte analyseras och diskuteras empirin i detta kapitel. Detta görs utifrån den teoretiska referensramen. Kapitlet är uppdelat i tre olika avsnitt som är disponerade efter innehållet i referensramen och syftar till att leda fram till svaren på frågeställningarna.

5.1. Typer av intressenter och intressentengagemang i finansbranschen

5.1.1. Intressentbegrepp

GRI-riktlinjerna ställer inte några krav på att företag redovisar sin förståelse för intressentbegreppet. Jag antar därför att de svenska finansföretagen är väl medvetna om vad intressentbegreppet innebär trots att detta begrepp inte är så lätt att definiera om man inte känner intressentteorin (Freeman, 2010) eller om man inte är bekant med IFRS:s föreställningsram.

Det har observerats att de senaste redovisningarna för de flesta undersökta företagen inte innehåller någon begreppsförklaring som kunde motsvara Freemans (2010) eller GRI:s (2013a) definition för intressenterna. Handelsbanken anger dock att den ser sina intressenter som ”de grupper som i stor utsträckning påverkas av bankens agerande eller kan påverka bankens förmåga att skapa värde” (Handelsbanken, 2014, s. 200). Vidare anger Nordnet i sitt supplement till årsredovisningen att det finns en intressentgrupp ”som i en bredare mening” påverkar företagets verksamhet (Nordnet, 2014, ss. 3-4). Medan Handelsbankens definition för intressenter sammanfaller med den som anges i intressentteorin (Freeman, 2010), använder Nordnet bara en del av denna klassiska definition. Det är svårt att säga huruvida det i Nordnets fall är ett medvetet val för att därmed betona intressenternas vikt för företaget. I alla fall är det en tillräcklig anledning till att koppla denna formulering till den bredare intressentdefinition som föreslogs av Freeman (2010).

5.1.2. Typer av intressenter: gapet mellan empiri och intressentteori

Det kan presumeras att företagen snarare fokuserar på att föra dialog med några mer väsentliga intressenter än att säkerställa behov av så många intressenter som möjligt som Freeman (2010) rekommenderar. Det betyder dock inte att finansföretagen inte vill vara lyhörda på alla intressenternas krav. En av anledningarna till att företagen försöker att skapa en närmare relation med särskilda intressentgrupper snarare än att föra dialog med alla möjliga intressenter är att det annars skulle vara väldigt tidskrävande för företagen. Därutöver skulle det innebära att en personalfråga kunde uppstå då samtliga företag uppfattas ha riktigt små hållbarhetsavdelningar.

Samtliga undersökta företag med undantag av ett inkluderar i sina hållbarhetsredovisningar information om vilka som är deras primära intressenter. Ett sådant tillvägagångsätt att skilja intressenter åt sammanfaller med Clarksons (1995) uppdelning när det gäller primära och sekundära intressenter. Jag är av den åsikten dock att Clarksons definition av primära intressenter inte helt stämmer in på vad finansföretagen förstår när det gäller denna typ av intressenter. Clarkson (1995) har lagt en sådan stor vikt på primära intressenter att ett företags fortlevnad inte anses vara möjlig utan engagemang av denna intressentgrupp. Gällande denna studie, i vilken intressentengagemang innebär en dialog med intressenter, anses Clarksons syn på företagets beroende av primära intressenter inte vara särskilt tillämplig. Snarare kan begreppet primära intressenter användas när det handlar om de av finansföretagens intressenter som i stort påverkar företagets verksamhet eller själva påverkas av det.

5.1.3. Definition av intressenttyper i hållbarhetsrapporter

För att beskriva primära intressenter används i de svenska finansföretagens hållbarhetsredovisningar några kännetecknade adjektiv. De ord som används för att beskriva de primära intressentgrupperna är ”prioriterade” (SBAB, 2014, s. 4) och ”huvudsakliga” (Handelsbanken, 2014, s. 183). Skandia karaktäriserar sina primära intressenter som de som företaget har ”närmaste relationer” med (Skandia, 2014, s. 4). SEB använder i sin tur en grafisk lösning för att visa två typer av intressentgrupper. Varken Swedbank eller Nordnet anger en tydlig skillnad mellan de primära och sekundära intressenterna. Man kan dock ana vilka av intressenterna som är sekundära då de presenteras i hållbarhetsrapporterna i separata meningar som inleds med ”utöver ... ser vi även ... som viktiga intressenter” (Nordnet, 2014, s.3) eller innehåller uttrycket ”andra intressenter” (Swedbank, 2014, s. 6).

Det företag som sticker ut när det gäller skillnad mellan primära och sekundära intressenter är Swedfund, då dess senaste integrerade redovisning inte innehåller någon information som kan hjälpa till att göra en sådan fördelning. Till viss del förklaras det med att ”utvecklingsfinansiering är komplext och intresserar inte alla” (Swedfund, 2014, s. 73), utan bara dem som ”bryr sig” (Swedfund, 2014, s. 73). Å ena sida kan det tolkas som om Swedfunds tillvägagångssätt att särskilja vilka som är företagets intressenter stämmer överens med intressentteorin (Freeman, 2010) då det inte görs någon skillnad mellan intressenterna. Å andra sida tror Larsson från Swedfund att man kan ställa frågan om vilka ytterligare intressentgrupper som finns när det gäller Swedfund och huruvida dessa intressenter kan anses vara väsentliga. Med hänsyn till detta påstående är det logiskt att anse att alla de intressenter som anges i företagets redovisning är primära.

5.1.4. Primära intressenter

I likhet med forskningsarbete av Sweeney och Coughan (2008) har studien visat att kunder och medarbetare är de två intressentgrupper som finansföretagen identifierar som sina primära intressenter. Samtliga företag förutom Swedfund anser sina kunder vara primära intressenter. Anledningen till att Swedfund inte har kunder på sin lista för primära intressenter är den specifika verksamhet som företaget driver som en statlig biståndsaktör, vars huvuduppgift är att investera svenska skattemedel i små och medelstora företag söder om Sahara. Vidare betonas det i företagets hållbarhetsredovisningar förutom i Swedfunds integrerade rapportering att även medarbetare anses vara primära intressenter. Precis som Nordnet vill företagen vara attraktiva arbetsgivare för dem som är ansvariga för det dagliga värdeskapandet för kunderna samt för företagets framgång. Åsikter hos Sweeney och Coughan (2008) stödjer än en gång mina tankar om att genom att ta hänsyn till anställdas intressen ökar finansföretagen även sina chanser att minska personalomsättningen och därmed rekryteringskostnader.

Det uppfattas dock att forskningsarbetet av Sweeney och Coughan (2008) inte helt stämmer in på min studie som visar att de svenska finansföretagen är benägna att anse samhället som sin primära snarare än sekundära intressent. I tidigare forskning (Sweeney & Coughan, 2008) bedömdes samhället vara en primär intressent för bara 50 procent av de företag som överhuvudtaget kunde anse samhället vara intressent för finansbranschen. Däremot har analysen av hållbarhetsredovisningarna i denna studie visat att av de sex svenska finansföretag som betraktar samhället som intressent anses det vara en primär intressent hos fem av bolagen. Resonemanget kring skillnaden i resultaten av de två studierna leder till att två möjliga alternativa förklaringar kan påvisas. Den första möjliga orsaken anses ligga i den nationella tillhörigheten hos de nyligen undersökta finansföretagen då alla av dem är svenska företag. Dessutom finns det inte någon information i Sweeneys och Coughans studie (2008) om hur många svenska finansföretag som överhuvudtaget deltog i undersökningen eller ansåg samhället vara intressent. Den andra

anledningen kan vara relaterad till att Sweeney och Coughan gjorde sin undersökning för sex år sedan och åsikterna om vilka som är primära intressenter i finansbranschen har ändrats sedan denna tid.

Även ägare nämns som primära intressenter i de studerade hållbarhetsrapporterna. Detta kan dock inte kopplas till det resultat som Sweeney & Coughan (2008) fick då inget av de undersökta bolagen nämnde aktieägare som sina intressenter. Bland de företag som ser ägare som sina primära intressenter är Swedfund och SBAB. Gällande dessa bolag förklarar den statliga karaktären av ägarskap prioriteringen av denna intressentgrupp. Även Skandia som inte har aktieägare överhuvudtaget på sin intressentlista kan förmodligen prioritera dem då kunderna nyligen har blivit ägare till Skandias livbolag. Därmed kan man prata om att Skandias prioritering av kunderna "smittas" på ägarna. Även om studiens urval inte inkluderade de statligt ägda företagen samt Skandia skulle man kunna säga att undersökningens resultat när det gäller ägare som primära intressenter i finansbranschen skiljer sig åt från tidigare forskning (Sweeney & Coughan, 2008).

Nästan lika ofta som aktieägare nämndes investerare i denna undersökning bland de primära intressenterna. Allt detta trots att de inte är primära intressenter enligt Sweeney och Coughan (2008). Skillnaden i resultaten av de två studierna kan förklaras av en uppåtgående trend mot ansvarsfulla och hållbara investeringar (*socially responsible investment* eller *SRI*). SRI innebär att investerare världen runt baserar sina investeringsbeslut inte bara på avkastningsnyckeltal som kännetecknar finansiellt värdeskapande utan också på hur bra investeringsobjekten kan hantera sociala frågor och miljöaspekter för att därmed säkerställa hållbart värdeskapande (Borglund et al., 2012). Därför försöker företag inte bara i finansbranschen få vetskap om investerarnas förväntningar för att väga in dem i sitt hållbarhetsarbete.

5.1.5. Nya typer av intressenter

Jämfört med tidigare forskning (Sweeney & Coughan, 2008) som inte alls har observerat leverantörer bland företagens intressenter visar denna studie att en ny grupp primära intressenter har identifierats av SEB, Skandia och Nordnet. Med hänsyn till att GRI:s fjärde generation möjliggör redovisning av för hur företag hanterar hållbarhetsfrågor i leverantörskedjan kan det förväntas att finansföretag så småningom kommer att tillämpa denna typ av specifika standardiserade upplysningar mer aktivt för att redovisa sin hållbara utveckling.

Intressenterna som varken nämns som primära eller sekundära i undersökningen av Sweeney och Coughan (2008) är media och konkurrenter. I studien av de svenska finansföretagen observeras det att dessa intressenter anses av både SEB och Nordnet vara sekundära, medan Swedfund betraktar journalistkåren som sin primära intressent. Ett tydligt exempel på hur media kan påverka företagens hållbarhetsredovisning är Stora Ensos senaste hållbarhetsrapportering som togs fram enligt G4:s *comprehensive*-alternativ. En av anledningarna till att företaget har bestämt att redovisa alla resultatindikatorer som hör till de väsentliga aspekterna är att Stora Enso ville vara mer transparent efter skandalen med barnarbete, vilket debatterades i media.

Det har uppmärksammats att Skandia i sin senaste hållbarhetsredovisning påstår att även miljö är företagets intressent. Ett sådant påstående strider mot Sweeneys och Coughans (2008) slutsats om att miljö inte alls anses vara finansföretagens intressent. Skandias projektledare inom hållbarhet förklarar att trots att miljön är en passiv intressent då den inte kan tala för sig själv är den ändå en enhet som påverkas av Skandias verksamhet.

5.1.6. Intressenterna i finansbranschen: slutligt resonemang

Man skulle kunna utvärdera de svenska finansföretagens intressentanalys genom att referera till Swedfunds senior manager för ESG Affairs. Larsson resonerar kring Swedfunds egen intressentanalys och poängterar att där har företaget ”en hemläxa att göra”. Detta kan kopplas till alla de undersökta företagen då deras hållbarhetsredovisningar inte innehåller någon information om hur deras intressenter valdes (förutom SEB:s hållbarhetsrapport) och varför särskilda intressenter anses vara väsentliga. Larsson är av den åsikten att det inte räcker att endast tala om vilka intressenter företag har då denna information i hållbarhetsredovisningarna skulle behöva botten i en någon djupare analys av intressentgrupperna.

5.1.7. Intressentengagemang

Med hänsyn till GRI:s definition av intressentbegreppet är det rimligt att påstå att företag eftersträvar att fånga intressenternas åsikter. Även intressentteorin (Freeman, 2010) behandlar detta ämne då den påtalar vikten av en kontinuerlig dialog med intressenterna. Varken Freeman eller GRI föreslår dock någon universell dialogform som kunde vara lämplig för alla typer av intressenter eller företag i alla branscher. Det har därför i denna studie gjorts ett försök att identifiera de mest typiska formerna av intressentdialog som används i finansbranschen. Då de flesta undersökta företagen använder samma metoder för att kommunicera med sina intressenter har dessa dialogformer uppfattats vara de mest effektiva i finanssektorn.

Swedbank, Handelsbanken, SEB och Skandia för en dialog med kunderna via rådgivare på sina kontor. Samtidigt poängterar VD på Nordnet att det är väldigt svårt att få veta vad kunderna anser vara väsentligt. Det finns en viktig faktor som tyder på att företagen inom denna sektor på olika sätt upplever möjligheten att fånga upp kundernas önskemål när det gäller bland annat hållbarhetsfrågor. Denna faktor är relaterad till hur företagen driver sina verksamheter, det vill säga huruvida kundbetjäning görs på företagets egna kontor. Att möta kunder på kontor betyder att ha möjlighet att varje dag samla in intressentuttalanden. En annan vedertagen metod i finansbranschen för att kommunicera med denna intressentgrupp är via kundservice. Kundundersökningar och kundfokusgrupper används också i finanssektorn och anses vara väldigt effektiva men också relativt dyra och resurskrävande metoder att samla in information om kundernas förväntningar.

Både Skandia och SEB använder kundklagomålsservice som en kommunikationskanal med kunderna. Thomas från Skandia poängterar att kundens klagomål betyder att kunden tycker någonting som kan vara väsentligt för företaget och som kan påverka företagets verksamhet. Då jag själv har erfarenhet av att jobba i finansbranschen anser jag det vara ett ganska innovativt sätt att använda den information som kundklagomålsservice får från företagets intressenter.

När det gäller dialog med medarbetare är medarbetarundersökningar och utvecklingssamtal de två metoder som de svenska finansföretagen vanligtvis tillämpar för att väga in intressenternas åsikter. Det företag som sticker ut i studien är Nordnet som säkerställer en kontinuerlig dialog med sina anställda genom deras engagemang i Nordnet Citizenship konceptet. Det har uppfattats som ett effektivt sätt att engagera medarbetare i hållbarhetsarbetet. Därutöver anses det vara ett tydligt exempel på hur GRI:s rekommendation att inkludera företagets ledning i valideringsfasen av väsentlighetsanalysen (GRI, 2013a) tillämpas i praktiken. Ett sådant intryck skapas på grund av det diskussionsforum som uppstår mellan företagets ledning och medarbetare när de tillsammans förklarar Nordnets Citizenship koncept.

Medan några företag, till exempel Nordnet hittills inte har hittat någon tillämplig form för en strategisk dialog med samhället, är de andra undersökta svenska finansbolagen, bland annat SEB

och Handelsbanken, aktiva i sin kommunikation med NGO, konsument- och intressentorganisationerna. Ett tydligt exempel på att en dialog med samhället är viktig för att väga in samhällets intressen är den dialog som Swedfund för två år sedan började föra med olika samhällsorganisationer. Den har redan lett till några förändringar i Swedfunds verksamhet och även inom redovisning. Larsson ger ett exempel på den skatteflyktsfråga som har drivits av civilsamhället. Nu är Swedfund först ut med att göra land för land-rapportering av skatt.

När det gäller aktieägare som en nyligen identifierad typ av primära intressenter har de flesta företag vanligtvis möjlighet att få information om ägarnas åsikter om bland annat hållbarhetsfrågor och företagets hållbara utveckling på bolagsstämorna. Med leverantörer som en annan typ av primära intressenter i finansbranschen håller till exempel Nordnet och Skandia regelbundna träffar. Nordnet nämnde även en enkätundersökning som ett tillvägagångssätt att samla in leverantörernas intressen när det gäller hållbarhetsrelaterade frågor.

Dialog med media förs inte så flitigt. Företagen anger i sina hållbarhetsredovisningar att de håller på att hitta ett tillvägagångssätt att hantera en mer strukturerad dialog med journalisterna. Dock är det inte så lätt ens för Swedfund som har journalistkåren bland sina primära intressenter.

5.1.8. Intressentdialog i finansbranschen: slutligt resonemang

Ovanstående analys av intressentengagemanget i finansbranschen bekräftar Kaur och Lodhias (2014) slutsats att det finns olika dialogformer. Studien av de svenska finansföretagen visar dock att de använder många fler former av dialog med sina primära intressenter än Kaur och Lodhia nämner i sin forskning om de australienska kommunfullmäktige. Tveklöst förklaras det av att det finns en skillnad mellan finansföretagens intressenter och de intressenter som australienska kommunfullmäktige har. Därtill kommer skillnaden i den budget som dessa två typer av organisationer hanterar då finansföretag utan tvekan har större resurser att föra intressentdialog. Finansiering är en viktig faktor i detta avseende då den påverkar företagets frihet att välja intressentdialogformer och därmed styra den mängd av information om intressenternas åsikter som företaget samlar in.

5.2. Med tanke på G4: väsentlighetsanalys hos finansföretag

5.2.1. Väsentlighetsbegrepp

Enligt GRI (2013a) anses företagets väsentliga påverkan antingen kunna väcka experternas intresse eller kräva några managementinsatser. Även de aspekter i företagets verksamhet som har ett betydande inflytande på de bedömningar och de beslut som tas av olika intressenter också anses vara väsentliga. Genom att betona aspekternas viktiga roll för intressenternas bedömningsförmåga anses GRI:s väsentlighetsdefinition i stor utsträckning vara lika den materialitetsdefinition som anges i IFRS:s föreställningsram (EY, 2014).

Tolkningen av väsentlighetsbegreppet påverkar i stort sett väsentlighetsanalysens resultat och därmed själva hållbarhetsredovisningen. Under studien har jag kunnat observera att de svenska finansföretagen lägger stort fokus på bolagens värdeskapandeförmåga när de bestämmer vilka hållbarhetsfrågor som ska anses vara väsentliga. Ett sådant tillvägagångssätt att definiera vad väsentlighet innebär handlar om att detta begrepp är mångfacetterat och får en egen tolkning i finansbranschen. Ett tydligt exempel på det är SEB:s senaste hållbarhetsredovisning, vilken visar att de frågor som ”påverkar intressenternas uppfattning om bankens framsteg” samt SEB:s ”förmåga att skapa och upprätthålla värde” anses vara väsentliga (SEB, 2014, s. 7).

5.2.2. Inställning till förändringarna i GRI-riktlinjerna: fokus på väsentlighet

Samtliga intervjudeltagare har visat en positiv inställning till de förändringar som G4-versionen innebär när det gäller större krav på hållbarhetsredovisningars väsentlighet. Detta är trots att det finns en viss oro angående detaljnivån i regleringen av rapporternas väsentliga innehåll. Det har uppfattats att G4:s största fördel är dess fokus på väsentlighet då det kommer att tvinga många företag att börja resonera självständigt kring vad som är väsentligt för deras verksamhet. Eftersom de flesta respondenterna lyfter fram problemet med intressenternas förtroende för finansbolagen, förväntas det att rapporteringen av vad företagen egentligen gör när det gäller deras hållbara utveckling kan påverka förtroendet för dem positivt.

5.2.3. Väsentlighetsanalys: olika erfarenheter

Under studien har jag observerat att Swedbank, SEB och SBAB redan 2013 genomförde väsentlighetsanalyser, vilka i större eller mindre utsträckning gjordes enligt den vägledning som GRI erbjuder i sin manual (2013a). Trots att företagens beskrivningar av hur själva väsentlighetsanalysen gjordes ligger på olika detaljnivåer är det uppenbart att denna process var väldigt omfattande särskilt i de två första faserna, det vill säga identifiering och prioritering av de väsentliga aspekterna.

Av de tre svenska finansföretag som redan har gjort en omfattande väsentlighetsanalys är det bara SEB som planerar att revidera väsentlighetsanalysen, medan SBAB förmodligen kommer att använda resultaten av den redan gjorda väsentlighetsanalysen för att ta fram hållbarhetsrapporten enligt G4-versionen. Vikten av att regelmässigt revidera väsentlighetsanalysen uppmärksammas också av Thomas från Skandia när hon berättar om den omprövning av väsentlighetsanalysen som Skandia gjorde inför övergången till G4-versionen. Skandia är inte det enda företag som inte gjorde väsentlighetsanalysen på nytt utan prövade den befintliga processen, då Swedbank också ville ”säkerställa att de frågor som tidigare identifierats är fortsatt relevanta” (Swedbank, 2014, s. 6). Det är inte ovanligt att använda revideringen av de redan existerande aspekterna som ett tillvägagångssätt att göra en väsentlighetsanalys. Skandias och Swedbanks sätt att göra väsentlighetsanalys stämmer överens med den hållbarhetsredovisningspraxis i de kanadensiska bolagen som Searcy och Buslovic (2014) observerade under sin forskning.

Studien visar också att även Swedfund gjorde sin väsentlighetsanalys 2014, men Larsson tror att den fortfarande är en av de svaga delarna i företagets rapportering och behöver göras ännu bättre. Thomas är också kritisk gällande Skandias väsentlighetsanalys då hon är av den åsikten att bolagets hållbarhetsrapport kanske ännu inte till fullo motsvarar G4:s alla krav. När det gäller Handelsbanken så planerar den att göra en omfattande väsentlighetsanalys för att anpassa sig till G4:s högre krav på väsentlighet. Däremot fick Nordnet inte göra några betydande anpassningar till G4-versionen trots att det ändå gjorde en väsentlighetsanalys. Anledningen till det är att de hållbarhetsfrågor som företaget tidigare fokuserade på inte har förändrats. Företagets beslut om vilka aspekter som är väsentliga kan snarare påverkas av de resultat som konceptet Nordnet Citizenship kommer att ge.

5.2.4. Roll av intressentengagemang i väsentlighetsanalysen

När det gäller väsentlighetsanalysens olika faser har jag uppmärksammat att intressentengagemang spelar en väldigt stor roll då både identifiering och prioritering av de väsentliga aspekterna baseras på resultaten av intressentdialogen. Studien visar att SEB, Handelsbanken, SBAB och Skandia till exempel i sina hållbarhetsrapporter betonar vikten av olika former av dialog framförallt med primära intressenter vid identifieringen av väsentliga aspekter. Vidare använder bland annat Swedbank en intressentundersökning som ett

tillvägagångssätt för att få veta vilka av de redan identifierade aspekterna som intressenterna anser vara väsentliga. Förklaringen till att en intressentdialog används vid prioriteringsfasen av väsentlighetsanalysen kan vara att Swedbank gjorde en prövning av de redan existerande hållbarhetsaspekterna och ville ta reda om de fortfarande var aktuella för intressenterna.

Att det är främst dialog med just primära intressenter som används av finansföretagen i väsentlighetsanalysen kan förklaras av en rad faktorer. Framförallt har denna typ av intressenter jämfört med sekundära intressenter en större påverkan på framgången av företagets verksamhet och kan själva i större utsträckning påverkas av företagets agerande och förmåga att skapa värde. Vidare har företagen etablerade kontakter med kunder, medarbetare samt ägare och intressenter. Det gör arbetet med identifiering och prioritering av väsentliga aspekter lättare.

En annan metod som nämns i denna studie och som kompletterar intressentdialog är omvärldsanalys som bland annat Swedbank och SEB gjorde för att få kunskap om de trender, som kännetecknar förändringarna i samhällsutvecklingen och som bland annat lyfts fram av hållbarhetsanalytiker. Kombination av de två metoderna möjliggör insamlande av den information som kan hjälpa att utvärdera ett företags verksamhet både inom de ”interna” och de ”externa” ramarna. Under ”interna” ramar menar jag hållbarhetsområdena, vilka omfattar de aspekter som är väsentliga för företagets intressenter. De ”externa” ramarna innebär i sin tur de hållbarhetsområden som kännetecknas av megatrender och förändringar i regelverket. Medan studien visar att det går att göra en väsentlighetsanalys för företagen genom att bara lägga resultaten av intressentengagemang som grund, finns det inte något företag bland de som undersöktes som bara använder omvärldsanalys för att identifiera eller prioritera väsentliga aspekter. Det kan därför konstateras att intressentdialog spelar en nyckelroll i väsentlighetsanalysen som informationskälla. Detta resultat av studien bevisar att väsentlighetsanalysens praxis i finansbranschen när det gäller identifierings- och prioriteringsfaserna genomförs enligt GRI:s teoretiska rekommendationer (GRI, 2013a) då dessa lägger stor vikt vid principen om intressentengagemang.

Intressentdialog används i väsentlighetsanalysen inte bara av de svenska finansbolagen utan också av andra svenska bolag, vilket har observerats av forskarna inom Purple Ivy & DNV GL (2014). Även Searcy och Buslovich (2014) noterar att olika typer av undersökningar är en vanlig praxis hos de kanadensiska företagen för att identifiera väsentliga aspekter av hållbarhetsredovisning. Jämfört med tidigare forskning visar denna studie att det inte finns någon fara i att tillämpningen av intressentdialog i väsentlighetsanalysen kommer att leda till något ”reaktivt agerande” (Purple Ivy & DNV GL, 2014) från finansföretagen. Snarare hjälper intressentdialogen till att göra en avvägning i väsentlighetsanalysen mellan olika aspekter. SEB:s hållbarhetschef förklarar att en hållbarhetsfråga kanske inte anses vara viktig för ett företag men om den lyfts fram av en tillräckligt viktig intressentgrupp som påverkar andra, måste denna fråga tas upp av företaget. Utifall sådana intressentgrupper är för smala behöver man diskutera hur viktig frågan är i den stora helheten. Det är inte ovanligt och kan i stort sett jämföras med till exempel det som de kanadensiska företagen brukar göra för att tillfredsställa intressenternas behov av information i hållbarhetsredovisningarna (Searcy & Buslovich, 2014).

5.2.5. Väsentlighetsanalys i finansbranschen: slutligt resonemang

Det faktum att tillvägagångssättet för att genomföra väsentlighetsanalys varierar mellan olika företag i finansbranschen kännetecknar inte bara denna sektor. Samma observation gjordes i en tidigare studie av redovisningspraxis enligt G4 inom företag från olika branscher (Purple Ivy & DNV GL, 2014). Enligt GRI (2013a) beror väsentlighetsanalysmetoden på en rad faktorer, bland annat på företagets affärsmodell, en kulturell kontext, samt storleken på organisationen. Enligt

Ruin från Swedbank “blir det omöjligt att jämföra hållbarhetsredovisningarna för olika finansföretag” på grund av att väsentlighetsanalysen görs på olika sätt.

Finansföretagens hållbarhetsredovisningar visar att den väsentlighetsanalys som görs för att ta fram hållbarhetsstrategi liknar den väsentlighetsanalys som ”en organisation får göra för att definiera det unika innehållet i rapporten” (GRI, 2013a, s. 32). Att samtliga undersökta finansföretagen har misstolkat det som står i GRI-manualen (GRI, 2013a) anses knappast vara möjligt. Snarare kan man prata om finansföretagens medvetna val att göra en väsentlighetsanalys för att ta fram eller ompröva sin hållbarhetsstrategi än för att bestämma om hållbarhetsrapportens innehåll.

Tillämpningen av väsentlighetsanalysen på den strategiska nivån kännetecknar inte bara de undersökta finansbolagen utan också svenska bolag i andra branscher. En sådan observation gjordes av forskarna från Purple Ivy & DNV GL (2014) då de analyserade hur svenska företag tillämpar GRI:s modifierade riktlinjer. Slutsatsen av den tidigare forskningen är slående i sin likhet med denna studies resultat då Purple Ivy & DNV GL beskriver väsentlighetsanalys som en process, vilken inte bara hjälper företag att styra och redovisa sitt hållbarhetsarbete utan också att definiera de aspekter som är tillräckligt väsentliga för att vara inkluderade i affärsprioriteter.

5.3. Ny generation av hållbarhetsrapporter i finansbranschen: omfattning och balans

5.3.1. Från tre-nivåsystemet till core-alternativet

Nästan alla de undersökta företagen är bland de första svenska finansbolag som började tillämpa GRI-riktlinjerna för att redovisa sitt hållbarhetsarbete. Alla dessa företag har därför erfarenhet av att ta fram hållbarhetsrapporter enligt den tredje generationen av GRI:s riktlinjer och har i praktiken upplevt kraven på att redovisa på en av de befintliga nivåerna, det vill säga A, B, C (GRI, 2011). Under intervjuerna poängterades det att tre-nivåsystemet tvingade företag att redovisa många oväsentliga indikatorer som ingen egentligen brydde sig om. Larsson beskriver G3-ramverket som ”en telefonkatalog av indikatorer, vilken företagen skulle ticka av för att möta olika nivåer”. Samma åsikt har SEB:s hållbarhetschef som tror att ingen egentligen var betjänt av att företag redovisade många indikatorer som inte är betydelsefulla. Dessa åsikter stödjer än en gång de slutsatser som Hespeneide och Koehler (2012) drar i sin studie och bekräftar intressenternas missnöje med hållbarhetsrapporternas innehåll som GRI refererar till i sin *G4 Frequently asked questions* (2014a).

Samtliga intervjudeltagare ser inget direkt värde i att redovisa i enlighet med *comprehensive*-alternativet och upplever att det är lättare att börja tillämpa GRI:s nya version om man använder *core*-alternativet. Det har uppfattats att valet av *core*-alternativet inte är betingat av att det innehåller färre antal generella standardiserade upplysningar jämfört med *comprehensive*-alternativet. Snarare handlar det om friheten att redovisa minst en indikator i stället för alla indikatorer för varje väsentlig aspekt (GRI, 2014a).

5.3.2. Rapporternas omfattning enligt G4

Intervjuerna har inte visat att det finns något direkt samband mellan den nivå i GRI:s tredje generation som finansföretagen använde eller fortfarande använder och antalet resultatindikatorer som anses vara rimligt att redovisa enligt *core*-alternativet. Medan Swedfund som tidigare redovisade på nivån C+ med övergången till G4 drastiskt har minskat antal redovisade indikatorer, bestämde Swedbank och Nordnet som redovisade 2012 på C-nivån att inte kraftigt förändra antalet indikatorer i den rapport som efter ett år skapades enligt *core*-alternativet. Även

Handelsbanken som för 2013 redovisade på nivån B+ har inte några planer på att i framtiden reducera antalet redovisade indikatorer.

Man ska också ta hänsyn till de hygienfaktorer som två intervjupersoner pekade på. Så länge finansföretagen sköter dessa faktorer på ett bra sätt, det vill säga säkerställer regelefterlevnad och rapporterar kring den, får bolagen sin *license to operate*. Trots att det bara är Widebäck West från SEB och Thomas från Skandia som under intervjuerna uppmärksammade denna omständighet kan ett antagande göras att företagen i finansbranschen i större eller mindre utsträckning har sådana hygienfaktorer som de redovisar.

5.3.3. Antal indikatorer i G4-rapporter: slutligt resonemang

Observationen att det inte är sannolikt att GRI:s modifierade riktlinjer kan påverka antalet indikatorer i finansföretagens hållbarhetsrapporter stämmer överens med tidigare forskningsarbete (Purple Ivy & DNV GL, 2014), i vilket det har konstaterats att företagens hållbarhetsrapporter inte har blivit speciellt kortare med tillämpningen av G4-versionen. Man ska också ta hänsyn till att möjligheten att redovisa de aspekter som inte finns på GRI:s lista men som ändå anses vara väsentliga (GRI, 2013a) inte kommer att bidra till kortare rapporter. Swedbank har till exempel redan visat att den är villig att redovisa alla väsentliga aspekter även om några av dem inte kan hittas i GRI:s lista. Även Dahlqvist från Handelsbanken kan inte utesluta möjligheten att banken kommer att redovisa sina egna aspekter och indikatorer i fall de motsvarar de nyckeltal som anses vara väsentliga för bankens hållbara verksamhet.

5.3.4. Triple bottom line i hållbarhetsbegreppet i finansbranschen

Medan G4 syftar till mer kärnfulla hållbarhetsredovisningar ska hållbarhetsrapporter fortfarande återspegla *triple bottom line*-konceptet. Det betyder att det är viktigt att se till att företagens påverkan på alla de tre områdena, det vill säga ekonomi, miljö och samhälle, hållbarhetsredovisas (Elkington, 1998; GRI, 2011). Det kan dock diskuteras huruvida indikatorer som återspeglar dessa områden i GRI-riktlinjerna får redovisas i en jämn fördelning. Enligt Elkington (1998) är dessa tre områden lika viktiga. GRI-riktlinjerna kan anses underminera denna balans eftersom det är obestridligt att den sociala kategorin när det gäller antal möjliga indikatorer absolut är överlägsen (GRI, 2013a). Vidare kan det tolkas som en fara för själva *triple bottom line*-konceptet när GRI i sin *G4 Frequently asked questions* inte utesluter möjligheten att ett företag tar fram ”en rapport, vilken inte innehåller aspekterna från en eller flera kategorier” (GRI, 2014a, s. 16), det vill säga när miljöaspekter till exempel överhuvudtaget saknas.

De intervjudeltagare som representerar finansbranschen har visat en väldigt tydlig inställning när det gäller vikten av olika hållbarhetsområden. Trots det är de ense om att hållbarhetsbegreppet i finanssektorn ska tolkas inom ramarna av *triple bottom line*-konceptet som detta formulerades av John Elkington (1998). Enligt Thomas från Skandia är det viktigt ”att inte tappa de vedertagna hörnstenarna i hållbarhetsbegreppet, det vill säga en ekonomisk, miljömässig och social långsiktighet”. Det har upplevts att samtliga intervjuade experter är överens med Thomas då de hållbarhetsdefinitioner som diskuterades under intervjuerna i stort sett inte skiljde sig åt utan bara anpassades till företagens respektive verksamheter. Detta är ett bra tecken på att finansföretagens hållbarhetsredovisningar också kommer att bevara Elkingtons *triple bottom line*-koncept då hållbarhetsrapporterna har hållbarhetsbegreppet som sin grund.

5.3.5. Ekonomiska aspekter i triple bottom line

Det framkom under intervjuerna att samtliga finansföretagens representanter var mer benägna att diskutera sociala aspekter och miljöaspekter. Det ska inte tolkas som om de frågor som är

relaterade till företagens ekonomiska påverkan saknar någon betydelse och därmed ligger på efterkälken när det gäller hållbarhetsredovisningen. Däremot redovisar alla de undersökta finansföretagen sina ekonomiska resultat samt indirekta ekonomiska påverkan oberoende av vilken generation av GRI-riktlinjerna som nuförtiden tillämpas.

Att samtliga undersökta finansföretag i sina hållbarhetsredovisningar tar upp de två ovannämnda ekonomiska aspekterna stödjer än en gång de observationer som gjordes under det amerikanska forskningsprojektet av Governance & Accountability Institute (Boerner & Coppola, 2014). De amerikanska forskarna drar slutsatsen om att de ovannämnda aspekterna är bland de mest populära i finansbranschens hållbarhetsredovisningar. Detta faktum ger en anledning till att tolka resultaten av min studie som att de svenska finansföretagen på intet sätt skiljer sig från finansföretagen i andra länder.

5.3.6. Miljömässiga aspekter i triple bottom line

Av de miljöaspekter som samtliga undersökta företag tidigare redovisade enligt GRI:s tredje generation är det bara aspekter som är relaterade till energianvändning och företagets luftutsläpp som fortfarande anses vara väsentliga i hållbarhetsredovisningarna för 2013, vilka togs fram enligt G4-versionen. Användande av just dessa aspekter förklaras av att finansföretagens miljöpåverkan i större eller mindre utsträckning bara kan observeras inom dessa områden. De andra miljörelaterade aspekterna anses inte vara tillräckligt väsentliga för finansföretagen, vilket tydligt poängteras i Handelsbankens senaste hållbarhetsredovisning. Ett undantag är en ny aspekt som just har fyllts på i GRI:s miljökategori och är relaterad till utvärderingen av leverantörmiljöpåverkan. Introduktionen av denna aspekt i finansföretagens hållbarhetsredovisningar förklaras av GRI:s fokus på leverantörskedjan som bland annat kännetecknar den fjärde generationen av riktlinjerna. Det har i sin tur lett till att företagen har fått möjligheten att redovisa den miljömässiga aspekt som anses vara väsentlig för en ny typ av primära intressenter, nämligen leverantörer. Särskilt kan upplysningarna om denna aspekt vara väsentliga för de potentiella leverantörer, som vill etablera affärsrelationer med finansföretagen.

Samtliga intervjupersoner är ense om att det var innan finanskrisen 2008-2009 som mycket fokus låg på miljön. Huruvida finansföretagens miljöpåverkan fortfarande är väsentlig ur ett hållbarhetsredovisningsperspektiv är knappt en fråga för de svenska moderna finansföretagen. Det kan illustreras med Dahlqvists resonemang om betydelsen av att redovisa företagets miljöpåverkan. Han jämför Handelsbanken och Systembolaget och drar slutsatsen att redovisningen av miljöpåverkan absolut inte är en irrelevant fråga för de båda företagen men att det som spelar en större roll är vilka sociala konsekvenser företagets verksamheter leder till. Med det menas att bland kunderna till båda företagen finns det en liten del av populationen som inte klarar av att hantera företagets produkter på ett bra sätt. Det innebär att denna negativa sociala påverkan måste prioriteras och minimeras medan miljöpåverkan i detta sammanhang inte i samma utsträckning är väsentlig.

5.3.7. Sociala aspekter i triple bottom line

Den uppåtgående trenden att flytta fokus i hållbarhetsredovisningen till de sociala aspekterna kan tydligt illustreras av Swedfunds erfarenhet, då nästan hela hållbarhetsdelen i företagets integrerade rapportering består av sociala aspekter. Medan Swedfund förmodligen erbjuder ett radikalt exempel på förändringar i fördelningen mellan de tre hållbarhetsområdena framgick det under intervjuerna att samtliga tillfrågade betonade vikten av samhällsrelaterade aspekter i hållbarhetsredovisningen till följd av GRI:s större fokus på väsentlighet.

Det finns flera faktorer som påverkar företagens ökande intresse för redovisningen av sociala aspekter. Framförallt är det samhällets allt större fokus på antikorrupsionsarbete som företagen bör utföra. Intressenterna anser det vara ett av flera tecken på att ett finansföretag är en stabil institution, vilket i sin tur bidrar till intressenternas ökande förtroende för finansföretagen. Vidare är det den nya möjligheten att redovisa utvärderingsprocessen av leverantörernas arbetsförhållanden som G4 erbjuder inom ramarna för sitt fokus på hållbarhetsarbete i leverantörskedjan. Två av de fyra undersökta företagen som redan tillämpar GRI:s G4-version har inkluderat upplysningar om denna aspekt i sina senaste hållbarhetsredovisningar. Till sist är det finansföretagens stora fokus på produktansvarsaspekter som har uppmärksammats i studien.

Att svenska finansföretag lägger en stor vikt vid de aspekter som inom produktansvarsområdet är relaterade till märkning av produkter och tjänster samt till marknadskommunikation och kundernas integritet stämmer överens med resultaten från Boerners och Coppolas forskning (2014). I likhet med det amerikanska forskningsprojektet visar denna studie att dessa aspekter hör till de mest populära i finansföretagens hållbarhetsredovisningar. Företagens stora fokus på produktansvarsaspekterna förklaras med att företagen i finansbranschen strävar efter värdeskapande för sina kunder, vilket gör frågan väsentlig om huruvida tjänsterna är relevanta för kunderna samt om tjänsterna överhuvudtaget tillför kundnytta.

5.3.8. Balansen mellan triple bottom line-indikatorerna: slutligt resonemang

En möjlig orsak till att företagens ekonomiska resultat kommer att fortsätta redovisas av svenska finansföretag är att upplysningar om dessa respektive indikatorer redan finns i företagens årsredovisningar. När det gäller finansföretagens indirekta ekonomiska påverkan kan anledningen till att denna aspekt alltid redovisas vara att den handlar om företagets ”roll som deltagare eller agent i ett socioekonomiskt ombyte” (GRI, 2013a, s. 80), vilket med stor sannolikhet framförallt anses vara väsentligt för investerare och samhället i stort.

Studien visar att det finns en trend hos de svenska finansföretagen att med övergång till G4-versionen minska antalet redovisade miljömässiga aspekter. Att dessa aspekter i den svenska finansbranschen anses vara mindre väsentliga jämfört med sociala aspekter stämmer överens med slutsatsen som dras i det amerikanska forskningsprojektet (Boerner och Coppola, 2014). Larsson från Swedfund berättar dock att det nyligen har börjat resas krav på fonder som gör stora investeringar om att de ska ta ansvar för den generella utvecklingen av klimatet. Detta kan leda till att några företag kommer att börja rapportera koldioxidutsläpp i portföljen. Huruvida det tilltaget är rätt får då marknaden bedöma.

Produktansvar spelar en stor roll i finansbranschen. Det resulterar i att GRI:s *The Financial Services Sector Disclosures* (2013d), börjar användas i en allt större utsträckning då den innehåller de branschspecifika aspekter som kan tillämpas för att redovisa just finansföretagens produktansvar. Exempelvis redovisas Swedfunds resultat när det gäller uppfyllelse av hållbarhetsmålen 2013 med hjälp av aspekter och resultatindikatorer som representerar sektorsupplementet. Det är en stor förändring jämfört med hållbarhetsrapporten för 2012 som bara innehöll 50 procent av branschspecifika indikatorer. De andra undersökta svenska finansföretagen tillämpar aspekterna från supplementet för att komplettera de specifika standardiserade upplysningarna när det gäller produktansvars- och samhällskategorin. Trots det anser några av intervjudeltagarna inte GRI:s *The Financial Services Sector Disclosures* (2013d) vara en perfekt lösning för hållbarhetsredovisningen i finansbranschen. Anledningen till det är att indikatorerna från supplementet inte passar alla de företag som verkar i denna bransch. En väg framåt skulle kunna bli en förenkling av sektorsupplementet när det gäller anpassning av indikatorerna till finansföretagens olika verksamheter och storlekar.

6. Slutsats

I sista kapitlet besvaras studiens problemformulering och syfte genom att några slutsatser dras utifrån de resultat som analysen av det empiriska materialet visade. Kapitlet är disponerat i enlighet med studiens tre frågeställningar och avslutas med en kritisk granskning och kommentarer till studien samt med förslag till framtida forskningsämnen.

Syftet med denna studie har varit att skapa förståelse för hur GRI:s G4-version med dess höga krav på väsentlighet påverkar hållbarhetsredovisningar som tas fram i den svenska finansbranschen. Utifrån detta syfte har studiens resultat kritiskt granskats och några slutsatser kan dras i form av svar på studiens huvudfrågeställningar.

6.1. Vilka är intressenter till svenska finansföretag och hur säkerställs intressentengagemang?

Företag i finansbranschen utgår ifrån att deras intressenter i stor utsträckning påverkas av företagets verksamhet och själva påverkar bolagens förmåga att skapa värde och vara framgångsrika. Det är framförallt kunders och medarbetares åsikter som är av primärt intresse för finansföretagen. Även samhällets samt aktieägarnas och investerarnas intressen ska tas hänsyn till då de också anses vara primära intressenter till svenska finansföretag. Att dessa intressentgrupper är primära intressenter för finansföretag är en relativ ny företeelse, vilket leder till slutsatsen att hållbarhetsredovisningar inom den närmsta framtiden med stor sannolikhet kommer att återspegla fler sociala aspekter. Ett mer slående faktum är dock att svenska finansföretag har börjat identifiera leverantörer som sina primära intressenter. Det betyder i sin tur att leverantörsrelaterade hållbarhetsaspekter kommer att fylla på GRI-indextabellerna i finansföretagens rapporter då det nu finns en sådan möjlighet tack vare G4:s fokus på hållbarhetsarbete i leverantörskedjan. Även media anses vara en sekundär intressent till finansföretag. Visserligen kommer media så småningom att spela en allt större roll som intressent då den formar de andra intressenternas åsikter och därmed har en indirekt påverkan på företagets hållbarhetsredovisningar.

Både dialog med medarbetare och aktieägare har konventionella former då denna förs via medarbetarundersökningar och utvecklingssamtal respektive diskussioner före och vid bolagsstämman. Även kunddialog har en regelmässig karaktär och förs via rådgivare och kundservice. Företagen demonstrerar dock en viss del av kreativitet, vilken visas i att några av finansinstituten använder till exempel kundklagomålsservice för att föra dialog med kunderna. Till och med medarbetarnas aktiva deltagande i implementeringen av ett hållbarhetskoncept anses vara en ny form av intressentdialog då detta möjliggör insamlande av anställdas åsikter om just hållbarhetsaspekter.

Svenska finansföretag riskerar dock att missa att redovisa de aspekter som är väsentliga för intressenterna men ligger utanför gränserna för företagets direkta påverkan. Förståelse för dessa aspekter kräver mer djupgående dialogformer, till exempel fokusgrupper som inte så ofta tillämpas i finansbranschen då de är kostsamma och resurskrävande. Med hänsyn till det har studien gjort det möjligt att dra slutsatsen att G4:s fokus på väsentlighet skulle kunna hjälpa hållbarhetsansvariga att internt argumentera nödvändigheten av att göra olika undersökningar, som syftar till att identifiera de hållbarhetsfrågor som verkligen är väsentliga för intressenterna för att sedan redovisa dessa aspekter. En annan utmaning som svenska finansföretag står inför är att hitta ett sätt att föra en strategisk och strukturerad dialog med samhället och media.

6.2. Hur G4:s fokus på materialitet påverkar väsentlighetsanalysen hos svenska finansföretag?

Finansföretagens strävan efter att öka intressenternas förtroende har lett till att G4:s högre krav på rapporternas väsentlighet har bemötts väldigt positivt i branschen. Detta visas i att svenska finansföretag lägger större fokus på väsentlighetsanalysen som hjälper till att identifiera och prioritera väsentliga hållbarhetsaspekter. Utifrån studien dras slutsatsen att försök att uppfylla G4:s krav på väsentlighet har lett till att svenska finansföretag tillämpar olika tillvägagångssätt till väsentlighetsanalysen. Detta resulterar i att finansföretagens erfarenheter av väsentlighetsanalys varierar mellan omprövningar av de befintliga väsentliga aspekterna och ganska omfattande processer som följer G4:s rekommendationer för en stegvis väsentlighetsanalys. Olika tillvägagångssätt att göra en väsentlighetsanalys har dock ett gemensamt drag då intressentengagemang är en vedertagen informationskälla när det gäller identifiering av potentiella väsentliga aspekter. Trots det innebär avsaknaden av en gedigen modell för väsentlighetsanalysen som borde tillämpas av alla företag i finansbranschen att djupet på analyserna skiljer sig åt. Det leder till slutsatsen att GRI skulle kunna fortsätta sitt arbete när det gäller riktlinjernas förtydligande med syfte att uppnå en harmonisering i hållbarhetsredovisningsområdet.

Det ska poängteras att utgångspunkten för studien var idén om att företag i finanssektorn följer GRI:s rekommendationer och använder väsentlighetsanalys för att bestämma innehållet i sina hållbarhetsredovisningar. Det är därför oväntat att studiens resultat har lett till slutsatsen att väsentlighetsanalysen, vilken beskrivs i G4, används i den svenska finansbranschen snarare för att bestämma de väsentliga aspekter som ska läggas till grund för företagets hållbarhetsstrategier än för att bestämma vad som ska redovisas. Detta förklaras av att väsentlighetsbegreppet som det tolkas av svenska finansföretag inte begränsas av hur detta definieras i G4. Bland finansföretagen byggs väsentlighetsbegreppet på den betydelse som särskilda aspekter inte bara har för intressenterna utan också för företagets förmåga att skapa och upprätthålla värde. Värdeskapandefrågan är av strategisk karaktär. Den koppling som väsentlighetsbegreppet har till värdeskapandet tyder därför på att väsentlighetsanalysen spelar en stor roll på strategisk nivå och används för att uppdatera, strukturera och ta fram företagets hållbarhetsstrategier.

Trots att väsentlighetsanalysen hos svenska finansföretag ofta görs på strategisk nivå snarare än på operativ nivå skulle det vara orättvist att marginalisera väsentlighetsanalysens roll för företagets hållbarhetsredovisningar. Finansföretag använder rapportering som ett verktyg för att visa resultat av sina faktiska hållbarhetsinsatser som är baserade på hållbarhetsstrategier, vilka i sin tur tas fram med hjälp av väsentlighetsanalysen. Således kan slutsatsen dras att finansföretagens väsentlighetsanalys har en indirekt påverkan på hållbarhetsredovisningarna, vilka därmed blir vassare. En stor roll i denna indirekta påverkan spelar intressentengagemanget, eftersom ju mer regelbunden intressentdialog som förs och ju fler former av intressentengagemang som används, desto större är sannolikhet att identifiera väsentliga aspekter för hållbarhetsstrategier, vars uppföljning i hållbarhetsrapporter leder till högre väsentlighet i hållbarhetsredovisningar.

6.3. Hur berör GRI:s G4-version antalet redovisade indikatorer och balansen mellan dem i hållbarhetsredovisningar hos svenska finansföretag?

Att svenska finansföretag kommer att föredra *core*-alternativet betyder inte att hållbarhetsredovisningar kommer att innehålla färre antal indikatorer jämfört med de tidigare rapporterna. Det finns två anledningar till denna slutsats. För det första finns det några intressentgrupper, nämligen samhället och leverantörer med vilka finansbolagen kommer att försöka föra mer aktiva dialoger, vilket i sin tur kommer att leda till att nya väsentliga aspekter

identifieras. För det andra kommer finansföretagens väsentlighetsanalyser så småningom att vara vassare. Det kommer att resultera i att en del aspekter kommer att tas bort från rapporterna, medan upplysningar om några nya väsentliga aspekter kommer att fylla på hållbarhetsredovisningarna. Vidare är det uppenbart att de hygienfaktorer, vars redovisning bland annat legitimerar finansföretagens verksamhet inte kommer att bidra till kortare rapporter. Inte heller kommer friheten, vilken GRI:s nya version innebär när det gäller redovisningen av de aspekter som anses vara väsentliga men inte finns med på GRI:s lista, att hjälpa till att förkorta hållbarhetsrapporternas omfattning. Däremot kan det leda till att företagsspecifika aspekt- och indikatorlistor kommer att skapas och tillämpas samtidigt med GRI:s indikatorlista i hållbarhetsredovisningar.

Finansföretagens hållbarhetsredovisningar har till sin grund de hållbarhetsdefinitioner som lägger fokus på företagets långsiktiga värdeskapande utifrån andra aspekter än de strikt finansiella och ekonomiska. Det betyder att hållbarhetsrapporter kommer att innehålla de väsentliga aspekter som hör till företagets ekonomiska och sociala påverkan samt till miljöpåverkan, vilket dock inte medger att fördelningen mellan dessa tre områden kommer att vara jämn. Den slutsats som studien leder till är att större fokus i finansföretagens hållbarhetsredovisningar kommer att läggas på de delar av de tre områdena, där finansföretagen verkligen gör skillnad. De ekonomiska aspekterna är en självklarhet i finansföretagens hållbarhetsredovisningar och det finns ingenting som tyder på att detta kommer att förändras. Samtidigt kommer övergången till G4-versionen med dess större krav på väsentlighet leda till att antalet miljömässiga aspekter så småningom kommer att minska. De sociala aspekter som med övergång till G4 i allt större utsträckning redovisas i finansbranschen kommer framförallt att återspegla finansföretagens produktansvar, vilket med stor sannolikhet kommer att redovisas med hjälp av GRI:s branschspecifika indikatorer.

6.4. Kritik och kommentarer till studien

Vid analysen av studiens trovärdighet har det redan uppmärksammats att urvalet i undersökningen är begränsat till sju företag. Skulle jag ha fått ett positivt svar från de ytterligare nio företag som kontaktades för att identifiera deras intresse för undersökningen kunde det vara möjligt att få en mer övergripande bild av vilken påverkan tillämpningen av GRI:s G4-version medför för hållbarhetsredovisningarna i den svenska finansbranschen.

Det var först när intervjumaterialet samt hållbarhetsredovisningarna började analyseras som det upptäcktes att de undersökta finansföretagen tillämpar väsentlighetsanalys för att ta fram hållbarhetsstrategier istället för att ta fram hållbarhetsrapporter. Detta skiljde sig från den förförståelse för väsentlighetsanalysens betydelse för hållbarhetsredovisningen som jag hade fått från GRI:s manual (GRI, 2013a). Å ena sidan om detta faktum upptäckts under intervjuerna hade det varit möjligt att ställa följdfrågor för att få information om varför de undersökta finansföretagen använder GRI:s form av väsentlighetsanalys på en strategisk nivå. Å andra sidan syftar denna studie till att skapa förståelse för hur GRI:s G4-version påverkar hållbarhetsredovisningar och inte framtagande av hållbarhetsstrategier.

6.5. Förslag till fortsatta studier

Då undersökningen av hur företag inom finanssektorn tar fram sina hållbarhetsstrategier ligger utanför ramarna av denna studie skulle det vara intressant att närmare studera rollen av väsentlighetsanalysen i ovan nämnda process. Vidare kan det bli intressant att undersöka varför företagen väljer just GRI:s tillvägagångssätt att göra en väsentlighetsanalys när de tar fram hållbarhetsstrategier samt huruvida det är något som bara kännetecknar företag i finansbranschen. Det skulle kräva en mer omfattande kvalitativ studie som är baserad på djupgående intervjuer med hållbarhetsexperten från olika branscher. Även ett forskningsprojekt som omfattar finansföretag i

olika länder kan vara intressant att genomföra för att undersöka om den uppmärksammade tillämpningen av GRI:s väsentlighetsanalys bara kännetecknar svenska företag.

Under genomförandet av denna studie har jag uppmärksammat att identifieringen av leverantörer som primära intressenter i finansbranschen har sammanfallit med introduceringen av GRI:s G4-version som bland annat fokuserar på hållbarhetsfrågor i leverantörskedjan. Det är riktigt fascinerande att denna intressentgrupp har börjat få stor betydelse för den svenska finansbranschen då det vanligtvis är de företag som har någon form av tillverkningsverksamhet som nämner leverantörer bland sina primära intressenter. Huruvida hållbarhet i leverantörskedjan är en riktigt väsentlig aspekt för finansföretagens hållbara utveckling eller om redovisningen av dessa frågor bara är en anpassning till GRI:s modifierade riktlinjer kan vara ytterligare ett område, vilket om ett par år kommer att bli intressant att studera.

Slutligen hade det varit intressant att undersöka huruvida GRI:s lista på specifika standardiserade upplysningar överhuvudtaget är tillämplig för hållbarhetsredovisningar av just riskkapitalbolag. Intresset för detta forskningsproblem förklaras av att det under dokumentstudien observerades att riskkapitalbolaget Swedfund mestadels använde indikatorer från GRI:s sektorsupplement medan de andra undersökta finansföretagen redovisade sitt hållbarhetsarbete främst med hjälp av GRI:s resultatindikatorer. Även Swedfunds hållbarhetsexpert poängterade under intervjun att riskkapitalbolagets påverkan inom ekonomi, miljö och sociala aspekter skiljer sig från den påverkan som orsakas av de företag som Swedfund investerar i, vilket gör många resultatindikatorer icke-tillämpliga. Då det inte finns tillräckligt många riskkapitalbolag i Sverige som redovisar enligt GRI-riktlinjerna skulle det vara tänkbart att göra en studie baserad på erfarenheter av riskkapitalbolag som driver sina verksamheter i andra länder än Sverige.

Källförteckning

Andersson, A. & Persson, A. (2012). *Hållbarhetsredovisning i försäkringsbolag – En jämförelse mellan fyra försäkringsbolag* (Uppsats inom Externredovisning). Högskolan i Halmstad, Sektionen för Ekonomi och Teknik, Box 823, 301 18 Halmstad.

Bergman, M. (2014). VD-orden mellan raderna. *DI Weekend*. 27 juni.

Boerner, H. & Coppola, L. D. (2014). *Sustainability – what matters?* (Report). New York: Governance & Accountability Institute, Inc.

Borglund, T., De Geer, H., Frostenson, M., Lerpold, L., Norbrand, S., Sjöström, E., Sweet, S. & Windell, K. (2012). *CSR – en guide till företagets ansvar*. Stockholm: Sanoma Utbildning.

Bryman, A. & Bell, E. (2014). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. 2:2 upl. Stockholm: Liber.

Carnevale, C. & Mazza, M. (2014). Sustainability report and bank valuation: evidence from European stock markets. *Business ethics*, 23 (1), pp. 69-90.

Clarkson, M. (1995). A stakeholder framework for analysing and evaluating social performance. *Academy of management review*, 20 (1), pp. 92-117.

DNV GL & Purple Ivy (2014). *Gearing up for G4 – how Swedish companies have applied GRI's new guidelines*. (Rapport). Stockholm.

Elkington, J. (1998). *Cannibals with forks: the triple bottom line of 21st century business*. Gabriola Island, New Society.

European Banking Federation (2013). *Corporate social responsibility across the European banking sector – An EBF overview of best practices 2013* (Elektronisk). Tillgänglig: http://www.abi.it/DOC_Societa/Csr/Banche-e-Csr/CSR_Report_2013.pdf (Hämtad 2014-11-06).

European Commission (2011). *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - A renewed EU strategy 2011-14 for Corporate Social Responsibility* (Elektronisk). Tillgänglig: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:EN:PDF> (Hämtad 2014-11-06).

European Commission (2014). *Disclosure of non-financial information: Europe's largest companies to be more transparent on social and environmental issues* (Elektronisk). Tillgänglig: http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-14-291_en.htm?locale=en (Hämtad 2014-11-06).

EY (2014). *Improving disclosure effectiveness: applying IFRS* (Elektronisk). Tillgänglig: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Applying_IFRS:Improving_disclosure_effectiveness/\\$FILE/Applying-DisclosureEffectiveness-July%202014.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Applying_IFRS:Improving_disclosure_effectiveness/$FILE/Applying-DisclosureEffectiveness-July%202014.pdf) (Hämtad 2014-11-21).

Finansplats Stockholm (2008). *Finanssektorns betydelse för Sverige*. Tillgänglig: [http://www.swedishbankers.se/web/bfmm.nsf/lupGraphics/Finansplats%20Stockholm%20rapport%20final%20lågupplöst.pdf/\\$file/Finansplats%20Stockholm%20rapport%20final%20lågupplöst.pdf](http://www.swedishbankers.se/web/bfmm.nsf/lupGraphics/Finansplats%20Stockholm%20rapport%20final%20lågupplöst.pdf/$file/Finansplats%20Stockholm%20rapport%20final%20lågupplöst.pdf) (Hämtad 2014-11-08).

Freeman, R. E. (2010). *Strategic management: a stakeholder approach*. Cambridge: Cambridge University Press.

GRI (2011). *Sustainability reporting guidelines 3.1* (Elektronisk). Tillgänglig: <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/G3.1-Guidelines-Incl-Technical-Protocol.pdf> (Hämtad 2014-11-06).

GRI (2013a). *G4 Implementation manual* (Elektronisk). Tillgänglig: <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRIG4-Part2-Implementation-Manual.pdf> (Hämtad 2014-11-06).

GRI (2013b). *G4 Reporting principles and standard disclosures* (Elektronisk). Tillgänglig: <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRIG4-Part1-Reporting-Principles-and-Standard-Disclosures.pdf> (Hämtad 2014-11-06).

GRI (2013c). *Overview of changes in standard disclosures from G3.1 to G4 guidelines*. (Elektronisk). Tillgänglig: <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRI-G4-Overview-Tables-G3.1-vs-G4.pdf> (Hämtad 2014-11-26).

GRI (2013d). *The Financial Services Sector Disclosures*. (Elektronisk). Tillgänglig: <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRI-G4-Financial-Services-Sector-Disclosures.pdf> (Hämtad 2014-11-06).

GRI (2014a). *G4 Frequently asked questions* (Elektronisk). Tillgänglig: <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/G4-FAQ.pdf> (Hämtad 2014-11-06).

GRI (2014b). *Sustainability disclosure database*. (Elektronisk). Tillgänglig: <http://database.globalreporting.org/search> (Hämtad 2014-11-05).

Handelsbanken (2014). *Årsredovisning 2013*. (Elektronisk). Tillgänglig: [http://www.handelsbanken.se/shb/inet/icentsv.nsf/vlookuppics/investor_relations_hb_13_bokslut/\\$file/hb_13_bokslut.pdf](http://www.handelsbanken.se/shb/inet/icentsv.nsf/vlookuppics/investor_relations_hb_13_bokslut/$file/hb_13_bokslut.pdf) (Hämtad 2014-10-10).

Hespenheide, E. & Koehler, D.A. (2012). *Disclosure of long-term business value. What matters?* (Elektronisk rapport). Deloitte. Tillgänglig: http://www.corpgov.deloitte.com/binary/com.epicentric.contentmanagement.servlet.ContentDeliveryServlet/USEng/Documents/Board%20Governance/Short-%20and%20Long-termism/Long%20term%20Business%20value_September2013.pdf (Hämtad 2014-11-06).

Kaur, A. & Lodhia, S. K. (2014). The state of disclosures on stakeholder engagement in sustainability reporting in Australian local councils. *Pacific accounting review*, vol. 26 (1/2), pp. 54-74.

KPMG (2013). *The KPMG survey of corporate responsibility reporting 2013* (Elektronisk). Tillgänglig <http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/corporate-responsibility/Documents/kpmg-survey-of-corporate-responsibility-reporting-2013.pdf> (Hämtad 2014-11-06).

- KPMG (2014). *Hållbarhetsfrågor*. (Elektronisk). Tillgänglig <http://www.kpmg.com/SE/sv/karriar/student/ uppsatser/Sidor/Hållbarhetsfrågor.aspx> (Hämtad 2014-12-22).
- KPMG Services (Pty) Ltd (2014). *Bridging the gap between Integrated Reporting and GRI G4 Reporting* (Elektronisk). Tillgänglig <http://www.kpmg.com/ZA/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Risk-Compliance/Documents/IR%20and%20GRI%20G4%20Reporting.pdf> (Hämtad 2014-11-20).
- Larsson, L. & Ljungdahl, F. (2008). *License to operate: [CSR och hållbarhetsredovisning i praktiken]*. Stockholm: Ekerlids.
- Lindblom, H. & Lundgren, H. (2008). *Polletten har inte trillat ner, ännu? Bankernas hållbarhetsredovisning håller inte måttet!* (Kandidatuppsats). Högskolan Kristianstad, Institutionen för Ekonomi, Högskolan Kristianstad, 291 88 Kristianstad.
- Lincoln, Y.S. & Guba, E. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Nordnet (2014). *Nordnet citizenship – GRI-index*". (Elektronisk). Tillgänglig: http://nordnetab.com/shared/stories/responsibility/2013/gri_metod_2013.pdf (Hämtad 2014-10-10).
- Nykvist, P. (2013). *Bankers ansvar – en studie om svenska bankers CSR-arbete* (Kandidatuppsats inom Ledarskap). Södertörns högskola, Institutionen för Samhällsvetenskap, Södertörns högskola, 141 89 Huddinge.
- Riksbanken (2014). *Riksbankens förteckning över svenska monetära finansinstitut*. (Elektronisk). Tillgänglig: <http://www.riksbank.se/sv/Statistik/Finansmarknad/Svenska-monetara-finansinstitut/> (Hämtad 2014-10-10).
- Scholtens, B. (2008). Corporate social responsibility in the international banking industry. *Journal of Business Ethics*, 86 (2), pp. 159-175.
- Scholtens, B. (2011). Corporate social responsibility in the international insurance industry. *Sustainable Development*, 19 (2), pp. 143-156.
- Scott, J. (1990). *A matter of record*. Cambridge:Polity.
- Searcy, C. & Buslovich, R. (2014). Corporate perspectives on the development and use of sustainability reports. *Journal of business ethics*, 121 (2), pp. 149-169.
- SBAB (2014). *Hållbarhetsredovisning 2013*. (Elektronisk). Tillgänglig: <https://www.sbab.se/download/18.39d09175144f282ee4ccd/1395847994904/SBAB+-Hållbarhetsredovisning+2013.pdf> (Hämtad 2014-10-10).
- SEB (2014). *Hållbarhetsrapport 2013*. (Elektronisk). Tillgänglig: http://sebgroupp.com/siteassets/om_seb/hallbarhet/arlrig_rapportering/2013/seb_cs_2013_sve.pdf (Hämtad 2014-10-10).
- Skandia (2014). *Tänk längre. Hållbarhetsredovisning 2013*. (Elektronisk). Tillgänglig: <https://www.skandia.se/hem/PageFiles/8453/Skandia%20hållbarhetsredovisning%202013.pdf> (Hämtad 2014-10-10).

Swedbank (2014). *Hållbarhetsredovisning 2013*. (Elektronisk). Tillgänglig: http://www.swedbank.se/idc/groups/public/@i/@sc/@all/@gs/documents/publication/cid_1330744.pdf (Hämtad 2014-10-10).

Swedfund (2014). *Växtkraft – Så bidrar Swedfund till fattigdomsminskning genom hållbart företagande. Integrerad redovisning 2013*. (Elektronisk). Tillgänglig: http://www.swedfund.se/media/1135/swedfund_integrerad_redovisning_2013.pdf (Hämtad 2014-10-10).

Sweeney, L. & Coughlan, J. (2008). Do different industries report Corporate Social Responsibility differently? An investigation through the lens of stakeholder theory. *Journal of marketing communications*, 14 (2), pp. 113-124.

World Commission on Environment and Development (1987). *Our common future* (Elektronisk). Tillgänglig: <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf> (Hämtad 2014-09-14)

Bilaga 1

Intervjuguide (skickades till de företag som redan använder G4)

Tack att du ställer upp på en intervju och därmed bidrar till min uppsats. Syftet med studien är att undersöka vilken påverkan det förstärkta kravet på väsentlighet av de redovisade aspekterna har på de hållbarhetsrapporter, som tas fram av företagen i finansbranschen. Uppsatsen ämnar även undersöka vad större fokus på materialitet medför för företagens väsentlighetsanalys. Vidare önskar jag att analysera hur omfattningen av hållbarhetsrapporter ändras både i termer av antal redovisade indikatorer och balansen mellan de tre områden dessa indikatorer hör till, det vill säga ekonomi, miljö och samhälle. Nedan presenteras de diskussionsfrågor som kommer att lyftas fram under intervjun.

Introduktion

- ✓ Skulle du kunna berätta lite om din roll inom företaget?
- ✓ Hur länge har du varit anställd?

Hållbarhet och hållbarhetsredovisning

- ✓ Hur kan du definiera vad begreppet hållbarhet innebär för de företag som verkar i finansbranschen?
- ✓ Vad har du för roll inom XX:s process av hållbarhetsredovisning?

GRI-riktlinjer: väsentlighetsanalys

Jämfört med G3.0 och G3.1 ställer G4-versionen högre krav på väsentlighet av hållbarhetsrapporter, vilket innebär ett större fokus på företagets väsentlighetsanalys, dvs. process av identifiering och val av de väsentliga aspekterna.

- ✓ Vad tror du ligger till grund för GRI:s större fokus på väsentlighet?
- ✓ Hur har G4:s krav påverkat väsentlighetsanalysen på XX?

G4-versionen ser till att företagets intressenter spelar en stor roll vid alla faserna av väsentlighetsanalysen då man skall ta hänsyn till principen med intressentinkludering (*stakeholder inclusivness*).

- ✓ Vilka är XX intressenter?
- ✓ Vilka konsekvenser har GRI:s större fokus på intressenternas roll i väsentlighetsanalysen haft för XX?

GRI-riktlinjer: urval av indikatorer

Enligt G4:s *Frequently Asked Questions* har tillämpningsnivåerna A, B, C ersatts av *core* och *comprehensive* då ”det är mer viktigt att visa det som är väsentligt än att bevisa att man har rapporterat ett visst antal indikatorer”.

- ✓ Vad är din åsikt om detta?
- ✓ Hur påverkar det antalet indikatorer som XX redovisar?
- ✓ Hur påverkar det vilka av de tre områdena, dvs. ekonomi, miljö och samhälle, som det läggs mer tonvikt på?
- ✓ Har XX några indikatorer som bedöms vara väsentliga men som inte hör till någon identifierad väsentlig aspekt?

Avslutning

- ✓ Vilka fördelar upplever du med de högre kraven på väsentlighetsanalys?
- ✓ Vilka nackdelar upplever du med de högre kraven på väsentlighetsanalys?
- ✓ Varför har XX valt att vara ett av de första företag i branschen som redan 2014 tog fram sina hållbarhetsrapporter enligt G4-versionen?

Intervjuguide (skickades till de företag som kommer att använda G4)

Tack att du ställer upp på en intervju och därmed bidrar till min uppsats. Syftet med studien är att undersöka vilken påverkan det förstärkta kravet på väsentlighet av de redovisade aspekterna har på de hållbarhetsrapporter, som tas fram av företagen i finansbranschen. Uppsatsen ämnar även undersöka vad större fokus på materialitet medför för företagens väsentlighetsanalys. Vidare önskar jag att analysera hur omfattningen av hållbarhetsrapporter ändras både i termer av antal redovisade indikatorer och balansen mellan de tre områden dessa indikatorer hör till, det vill säga ekonomi, miljö och samhälle. Nedan presenteras de diskussionsfrågor som kommer att lyftas fram under intervjun.

Introduktion

- ✓ Skulle du kunna berätta lite om din roll inom företaget?
- ✓ Hur länge har du varit anställd?

Hållbarhet och hållbarhetsredovisning

- ✓ Hur kan du definiera vad begreppet hållbarhet innebär för de företag som verkar i finansbranschen?
- ✓ Vad har du för roll inom XX:s process av hållbarhetsredovisning?

GRI-riktlinjer: väsentlighetsanalys

Jämfört med G3.0 och G3.1 ställer G4-versionen högre krav på väsentlighet av hållbarhetsrapporter, vilket innebär ett större fokus på företagets väsentlighetsanalys, dvs. process av identifiering och val av de väsentliga aspekterna.

- ✓ Vad tror du ligger till grund för GRI:s större fokus på väsentlighet?
- ✓ Vilka ändringar tycker du medför det högre kravet på väsentlighet för väsentlighetsanalysen på XX?

G4-versionen ser till att företagets intressenter spelar en stor roll vid de alla faserna av väsentlighetsanalysen då man skall ta hänsyn till principen med intressentinkludering (*stakeholder inclusivness*).

- ✓ Vilka är XX:s intressenter?
- ✓ Vilka konsekvenser innebär GRI:s större fokus på intressenternas roll i väsentlighetsanalysen för XX?

GRI-riktlinjer: urval av indikatorer

Enligt G4:s *Frequently Asked Questions* har tillämpningsnivåerna A, B, C ersatts av *core* och *comprehensive* då ”det är mer viktigt att visa det som är väsentligt än att bevisa att man har rapporterat ett visst antal indikatorer”.

- ✓ Vad är din åsikt om detta?
- ✓ Vilka konsekvenser innebär det när det gäller antal indikatorer som XX redovisar?
- ✓ Hur påverkar det vilka av de tre områdena, dvs. ekonomi, miljö och samhälle, som det läggs ner mer tonvikt på?
- ✓ Tycker du att det finns några indikatorer som kan bedömas av XX vara väsentliga men som inte hör till någon identifierad väsentlig aspekt?

Avslutning

- ✓ Vilka fördelar upplever du med de högre kraven på väsentlighetsanalys?
- ✓ Vilka nackdelar upplever du med de högre kraven på väsentlighetsanalys?
- ✓ Varför har ni valt att avvakta innan ni tar fram hållbarhetsrapporten enligt G4-versionen?